Biblioteca Valenciana

COMPÈNDI

DE LA

GRAMÁTICA VALENCIANA

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi

Biblioteca Valenciana

ÒBRES DEL MATEIX AUTOR

«Ullada general a la Morfología Catalana». Barcelona. Estampa d' En Joaquín Orta, 1908.

«Estudi sobre Filología Valenciana». Valencia. Tipografía Doménech, 1912.

«Gramática Elemental de la Llengua Valenciana». Valencia. Tipografía Doménech, 1918. (Agotada).

15

«Historia de la Villa y Condado de Concentaina». Tipografía Huici, 1920.

«Vocabulari Ortográfic Valenciá-Castellá». Valencia. Imprenta de Antòni López i C.ª, a despeses de la *Editorial Edeta*, 1921.

«Historia de los Virreyes de Valencia». Tres tomos. Valencia. En prensa.

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

COMPÈNDI

DE LA

GRAMÁTICA VALENCIANA

PER LO

R. P. Lluis Fullana Mira, O. F. M.

Professor de Llengua Valenciana del «Institut Universitari de Llengües»,
Acadèmic de Número de la Llengua Catalana,
Colaborador del «Institut d' Estudis Catalans», Membre de Mèrit
de la Societat Lo Rat-Penat,
Director Honorari del «Centre de Cultura Valenciana», Colaborador
Corresponsal de la Revista «Archivo Ibero Americano», etc., etc.

VALENCIA.—1921
LIBRERÍA DE LA VDA. DE RAMÓN ORTEGA
Bajada de San Francisco, núm. 7

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

Publicat ab les llicències necessaries

L' autor s' ha reservat lo dret de propietat i roman fet lo depòsit que senyalen nòstres lleys.

Renovació Tipográfica, Gandía, 3.—VALENCIA

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

A en Gaetá Huguet

Encara que fa molt de temps que teníem l'intent i lo ferm propòsit d'escriure un «Compèndi de la Gramática Valenciana», per a propaganda i divulgació d'esta nòstra amada llengua, foren tantes i tant grans les dificultats que mijançaren, en lo transcurs d'estos darrers anys, que no veguerem mig adequat per a poder realisar nòstres desijos. Era lo major d'estos impediments la qüestió econòmica, tant difícil de tractar en estos temps. Mes, al fí, la Divina Providència, valentse de la generositat, despreniment i entusiasme de vosté, en profit i enaltiment d'esta llengua, ha vingut ha resòldre les esmentades dificultats; i gracies a vosté, ix huí a llum lo pr esent «Compèndi». Per lo tant, a vosté, patriarca del re naiximent lliterari valenciá, tindrán que agrair tots els b òns valenciáns el fruit que puguen traure d'este «Compèndi». Dignes, puix, acceptar este treballet, no mirant l'insignificancia de lo seu mèrit, mes sí, la bòna voluntat de qui vos el oferix i vos conservará etèrn agraiment.

P. Lluis Fullana Mira O. F. M.

Valencia, 15 Setembre 1921.

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

Als llegidors d'este Compèndi

Permitiume que, ans de llegir este Compèndi, vos faça algunes observacions relatives al mateix, puix vos supònc atents i de bòna voluntat.

Siga, en primer lloc, fervos present que no aneu a llegir una gramática completa de nòstra llengua, perque no respondría al fi i objècte de *Compèndi*; i, per lo mateix, hau de trovar forçosament moltes deficiències. No obstant, creém que, totes aquélles qüestions que han segut omesses, son secundaries, o que fácilment podrán depéndres llegint a nòstres bòns autors.

Respècte a la fonètica o pronunciació, notaréu també que ham prés, com a base fonamental, la usada en les Provincies d' Alacant i de Castelló de la Plana, aon, segons l' eminent filôlec catalá, Dr. Barnils, encara se conserva genuïna la verdadera fonètica valenciana, considerant com una modalitat dialectal de la mateixa llengua valenciana, la pronunciació de la ciutat de Valencia i de la seua contornada.

En quant a l' Ortografía, seguim la mateixa que ham adoptat en lo nòstre *Vocabulari ortográfic valenciá-castellá*, reformant, en no pòcs casos, l' Ortografía de nòstra *Gramática Elemental*, aon forem constrenyguts a fer cèrtes concessions a les dos tendències extremes d' aquell temps, per ser les mes seguides, o siga, la tendència *arcáica* i la *vulgarisadora*, en conformitat, al mateix temps, ab les Normes

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

Ortográfiques, discutides i votades en assamblees generals, que foren celebrades en lo Rat-Penat.

I tocant a la Morfología, hem procurat resumir les regles essencials per a cascuna de les parts de l' oració, donant major extensió als vèrbs, per ser la part mes important i de major dificultat per als desconeixedors de la llengua.

Tampòc hem pogut tractar, ab l' extensió que 's mereix, la part de la Sintaxis, per tindre que llimitarnos al concèpte que requerix este Treball. Qui vullga estudiar ab major extensió esta part de la gramática, lo mateix que les atres parts, que lligga detengudament nòstra *Gramática Elemental de la Llengua Valenciana*, aon trovará resòltes, no sôlament les qüestions essencials, sino també, les secundaries, excepció feta d' alguns punts relatius a l' Ortografía, que ham tingut que reformar, pels motius ya dits.

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

COMPÈNDI

DE LA

Gramática Valenciana

GENERALITATS

Llenguage.—Entenem per llenguage tot conjunt de signes que servixen per a l' expressió de nòstres pensaments i de nòstres idees.

Divisió del llenguage.—El llenguage pòt ser *parlat o escrit.* Es parlat quan se compòn de sòns emitits per la veu humana i representatius d' idees; i escrit quan se forma de signes gráfics que representen eixos mateixos sòns articulats.

Llengua i dialècte.—Llengua es el conjunt de paraules i maneres de parlar o d' escriure d' un pòble o d' una nació. I dialècte no es atra còsa que les variants introduïdes en una mateixa llengua per efècte del clima, carácter i costums particulars d' alguna comarca aon ella es parla.

Llengua Valenciana.—Es llengua valenciana la parlada en la major part de l' antic Reine de Valencia i perteneix al gròp romànic de les llengües inflexió-indo-europees, germana del castellá, francés, italiá, etc.

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

Gramática valenciana.—Gramática valenciana es el conjunt ben ordenat dels principis i regles de propietat i correcció de nòstra llengua.

Divisió de la gramática.—Dividim la Gramática en quatre parts, o siga: en *Fonètica*, *Ortografía*, *Morfología* i *Sintáxis*.

Raó d'esta divisió.—Com en tota llengua, lo primer que apareix son els sòns; en segon llòc, les lletres que gráficament representen eixos sòns; després les paraules, formades per les lletres, i finalment les oracións i frases compòstes per la unió de paraules, no deu extranyar a nengú la divisió que acabem de fer de nostre «Compèndi de Gramática Valenciana».

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

PRIMERA PART

FONÈTICA

CAPITOL ÚNIC

La Fonètica Valenciana estudia tots i cada ú dels sòns de que fan us els valencians.

Definició y divisió del sò.—Sò es lo resultat de la vibració de l' aire, produïda pel moviment d' ú o mes còssos sonors. Lo sò pòt ser *vocal* i *consonant.* Quan la cavitat bucal no presenta cap d' obstacle a la corrent de l' aire, lo sò es diu *vocal;* i si presenta algún obstacle será *consonant.*

Sòns vocals.—La distinció d' estos sòns dependix de la major o menor influència que en ells puguen tindre la *llengua*, els *llavis* i el paladar, en la cavitat bucal.

Vocals obèrtes.—Quan s' òbliga la boca, separant notablement les mandíbules, sense alçament de la llengua, tindrèm les vocals obèrtes: *cèrt*, *trò*.

Vocals tancades.—Quan s' alce la llengua cap avant o cap arrere, permaneixent les mandíbules en la seua posició natural, les vocals serán tancades: *este*, *sort*.

Diptongos.—Diptongo es lo sò compòst que resulta de l' unió de dos vocals pronunciades en una sòla emissió de veu. Els diptongos pòden ser invariables i variables.

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

Son invariables: *ai*, *ei*, *oi*, *ui*, *au*, *eu*, *iu*, *ou*, com en *mainar*, *deleit*, *bòira*, *muiga*, *traure*, *deure*, *riure*, *mòure*.

I son variables: *ia*, *ie*, *io*, *ua*, *ue*, *uo*, com en estes paraules: *gracia*, *serie*, *accioniste*, *pèrdua*, *ardues*, *perpètuos*.

Sòns consonants de dificil pronunciació.—Estos sòns de dificil pronunciació son, sobre tot, el linguodental, representat per la *s*, i els palatals, representats per *g*, *j*, *x* i *ch*, i per *ig*.

El linguodental representat per la *s*, tant característic de la llengua valenciana, es forma entre la punta de la llengua i les dents, fent passar l' aire suaument per eixe llòc. Es tal com se pronuncia en Alacant y Castelló, en les paraules: *camisa*, *casa*, *mesos*.

El sò palatal representat per *g* o *j* deu obtindres fent passar l' aire entre la part anterior de la llengua i la part anterior del paladar, eixint suaument per eixe punt, ab funcionament de les còrdes vocals. Este sò deu oirse als de Castelló o de Alacant, en les paraules: *viage*, *mege*, *jardí*, *dijòus*.

El sò palatal representat per la *x* deu obtindres de la mateixa manera que l' anterior, ab la sòla diferència de no fer funcionar les còrdes vocals. Es el resultant de les paraules: *faixa*, *madeixa*, *així*, *aixó*, *aixut*.

El sò palatal representat per la *ch* o per la sílaba *ig*, deu obtindres també com el anterior, pero fent una chiqueta exprosió: *chufa*, *archiu*, *chiular*, *vaig*, *veig*, *mig*, *ròig*, *fuig*.

Accent tònic.-Accent tònic es la major energía en qu' es pronuncia la vocal d' una paraula respècte de les demés vocals de la mateixa. D' aci la divisió de les vocals en *tòniques* i en *átones*. La sílaba sobre la qual recau el tò de la veu, es diu *tònica* o *accentuada*; les demés es diuen *átones* o no *accentuades*.

Nova divisió de les sílabes.—Les sílabes pòden ser, ademés, *agudes*, *graves* o *planes* i *esdrúixules*.

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

Son agudes quan pòrten l' accent en l' última sílaba: *valenciá*, *cantó*, *rególf*. Graves o planes si 'l pòrten en la penúltima sílaba: **ca***sa*, **lli***bre*, **ven***dre*; i esdrúixules si 'l pòrten en qualsevòl atra sílaba: **má***nega*, *don***ár***liles*, **sò***lament*.

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

SEGONA PART

ORTOGRAFIA

CAPITOL I

Ortografía es la part de la Gramática que dona regles per a representar gráficament els sòns, tenint en conte les etimologíes, la verdadera fonètica i l' us constant de nòstres bòns escritors, a fi d' escriure les paraules ab la deguda propietat i correcció.

Els elements primordials del llenguage escrit son dos: les lletres i els signes ortográfics. Les lletres son els elements gráfics més simples, inventats per a representar els sòns que emitix la veu humana. Es dividixen en *Mayúscules* o *Lletres grans* i en *Minúscules* o *Lletres menudes.* El conjunt de totes eixes lletres es nomena *Alfabet* o *Abecedari.* L' Alfabet valenciá consta de 28 lletres, que son:

A a, B b, C c, Ç ç, Ch ch, D d, E e, F f, G g, H h, I i, J j, K k, L l, LL ll, M m, N n, O o, P p, Q q, R r, S s, T t, U u, V v, X x, Y y, Z z.

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

CAPITOL II

Us de les consonants

B. P. V.—No devem confòndre la *b* i *v*. La *b* es billabial i la *v* llabidental; açó es, per a pronunciar la primera se pòsen els dos llavis en moviment, i per a la segona se fan funcionar les dents de dalt i els llavis de baix: *Bot*, *vòt; beus*, *veus; beure*, *veure; ball*, *vall.*

Escriurém *b*, encara que tinga lo sò de *p*, en les paraules compòstes de *ab*, *ob* o *sub*: *absolut*, *objetiu*, *súbdit*. I per raó etimològica i de derivació usarém esta mateixa consonant en cèrtes paraules, a la fi de dicció: *ab*, *adob*, *cub*, *vèrb*, *cab*, de *cabre* i *sab*, de *saber*.

Mes trovantse lo sò de *p* en mig de dicció i davant d' una *t*, escriurém *b* o *p*, segons l' etimología: *Dubte*, de *dubitu*, *dissabte*, de *dies-sabbati; rapte* de *raptu*, *corrupte*, de *corruptu*, etc.

En canvi, escriurém *v* i no *b:* Primer, quan termine lo radical dels vèrbs en *ure:* De beure, *bevem*, *beveu*, *bevía*, *bevíes;* de *deure*, *devem*, *deveu*, *devía*, *devíem;* de escriure, *escrivim*, *escrivíen;* de mòure, *movem*, *movía*, etcétera. Segón, en els pretèrits imperfèctes del tema en *a:* de cantar, *cantava*, *cantaves*, *cantavem*, *cantaveu*, *cantaven*. Tercer, darrere de la preposició *ad: advent*, *advèrb*, *adversari.* I quart, en la terminació *ívol: Festívol*, *mengívol*, *ombrívol.*

C. Ç.—Usarém la *c*, ab lo sò de *s* fòrta, davant de *e*, *i;* i la *ç* ab lo mateix sò, davant de *a*, *o*, *u*, i a la fi de dicció, per a conservar la *c* originaria de la llengua mare: *Cèl*, *civil*, *plaça*, *braç*.

També s' escriu *c* i no *s*, ni *z*, siguent etimològica, quan després de *l*, *n*, *r*, *t*, tinga lo sò suau de *s* entre dos vocals: *polce*, *pincell*, *catorce*, *setce*, etc.

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

La *c* s' usa, aixi mateix, ab lo sò velar, davant de *a*, *o*. *u*: *carbó*, *còure*, *curt*. Seguint a qualsevòl vocal: *dotce*, *exacte*. Seguida d' atra *c*: *Acció*, *accessòri*. Combinada ab la *l* o la *r*: *Classe*, *òcre*. I a la fi de dicció: *trac*, *bec*, *dic*, *pòc*, *suc*.

No deurá usarse *c* sino *q*, seguida de *u* sonora, a fi de conservar l' etimología: *Quant*, *qual*, *conseqüència*, *equació*, etc.

Ch.—El sò prepalatal explosiu per *ch* en principi i mig de dicció, i per *ig*, a la fi de paraula, per ser estos dos gráfics més conformes a l' etimología la primera i a la tradició la segona: *Archiu*, *Archiduc*, *Chicòria*, *Chic*, *Chiular*, *maig*, *veig*, *mig*, *gòig*, *estuig*.

D. T.—La *d* s' usa en principi i mig de dicció, i a la fi de paraula sòlament en nòms pròpis exòtics: *David*, *Obed*, *Madrid*, etc.

S' escriu també *d* encara que tinga lo sò de *t*, quan procedixca de la preposició *d*: *Advent*, *adjetiu*, *admetre*.

La *t* s' usa indiferentment en principi, en mig i en fi de dicció: *Talent*, *mestre*, *mòrt*. En fi de dicció també *t* encara que originariament la paraula pòrte *d*; perque aixi com en mig de dicció la *t* se va trasformar en *d* (catena=cadena, mutare=mudar), a la fi de dicció la *d* se convertí en *t*, com vèrt=de virde, fret=de fridu, plenitut=de plenitud-ine, etc.

F.—Esta lletra s' usa en valenciá, lo mateix en principi qu' en mig i fi de dicció: *Falaguer*, *alfábega*, *gòlf*.

G. J.—Per a representar lo sò *prepalatal-fricatiu-sonor*, per regla general, s' usa *g* davant de *e-i*, i *j* davant de a-o-u: *gent*, *gipó*, *jardí*, *jòve*, *juge*. La *t* que tradicionalment venía usantse davant de *g* i *j*, en mig de dicció, com no se pronuncia, no deu escriures. Per lo tant, escriurém *viage*, *plaja* i no *viatje*, *platja*.

No obstant la regla general, escriurém *j* i no *g* davant de e-i; primer, en les paraules que pòrten una de les sílabes *jecc*, o *ject*: *Conjecció*, *injecció*, *adjectiu*, *subjectiu*;

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

segón, en *Jesús*, *majestat* i derivats, com *jesuíta*, *majestuós*; tercer, en nòms d' orige grèc o hebreu: *Jeròni*, *jeroglífic*, *Jerusalem*, etc.

La *g* servix, ademés, per a representar lo sò *velar* davant de *a-o-u*, com *garbell*, *gòvern*, *gust:* davant de *u* muda, com *guèrra;* precedida de vocal i seguida de consonal, com *digne*, *dogma*, etc.

H.—Farém us d' esta consonant, encara que no sòne, quan siga etimològica: *Hòme*, *vehement*, *prohibir*, *hòra*, *haver*. Per lo tant, aquelles paraules que portant *h* originaria, els nòstres escritors les han usades dubtosament, deuen subjectarse a la regla general. D'esta classe son les següents: *Hòrdi* i no *òrdi*, *herba* i no *erba*, *harmonía* i no *armonía*, *ham* i no *am*, etc. En canvi, deurém escriure sense *h* aquelles paraules que dende 'l principi s' han usat sense ella, com son: *aborrir*, *ertor*; *ara*, *encara*, *Espanya*, *oroneta*, ete.

L. Ll.—La *l* s' usa en mig i fi de dicció: *caldre*, *bálsem*, *cèl*, *sòl*. En principi de dicció usarém també la *l*, pero rònegament en los monosílabs, *la*, *les*, *li*, *lo*, *los* i paraules de formació recient, en les quals lo sò velar no ha pugut encara palatalisarse: *levitic*, *lèxic*, *licor*, *lila*, *locomotora*, etcétera.

La *ll* s' usa en principi, en mig, i en fi de dicció per a representar lo sò mig-palatal: *Llaurar*, *cavaller*, *fenoll*. No obstant, tindrá cascuna de les dos *l l* son pròpi sò velar i es pronunciarán distintament, com es fa en llatí, en les paraules següents, ab los seus derivats: *Bulla*, *almella*, *Balle*, *espalla*, *gualla*, *molle*, *almollada*, vellar, (pronúncies bul-la, almel-la, bal-le, etc.) Si de les dos sòlament s' en pronuncia una, deurém escriure *l* i no *ll*, per ser més conforme a l' evolució de la llengua valenciana: *colège*, *colocació*, i no *collège*, *collocació*, i menys encara *collège*, *col-locació*.

M. n.—Estes dos consonants pòden usarse en princi-

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

pi, en mig i en fi de dicció: *menar*, *cremar*, *gram*, *neu*, *manoll*, *pren*.

Davant de *b*, *m* i *p*, s' usa *m* i no *n*: *embeure*, *commòure*, *camp*.

En canvi, davant de *f* i *v* s' usa generalment *n* i no *m*: *enveja*, *conversa*, *confessió*, *infern*. S' exceptúen: *Amfibología*, *amfiteatre*, *amfora*, *alcamfor*, *emfasis*, *emfitèusis*, *limfa*, *nimfa*, *simfonía*, *triumf*, *triumvir*, així com tots els seus compòsts i derivats.

S' escriuen dos *nn* en *perenne*, *innovar*, *innoble*, *ennegrir*, *conna*, *panna*, *Anna*, i en atres paraules que l' us fará coneixer.

Ny.—Tenint mòlt en conte els inconvenients que hi ha de canviar la grafia tradicional *ny*, sobre tot en nòms pròpis (Alemany, Company, Fortaleny, etc.), continuarém representant, per mig d' este doble signe, lo sò mig-palatal nasal: *Banyar*, *vinya*, *bony*, *puny*.

Apenes s' usa en principi de dicció i sòlament en paraules de formació vulgar: *nyèula*, *nyoreta*, *nyespla*, *nyèrvi*, *nyiquitos*, etc.

Q. K.—La *q* s' usa després de *u*, ya siga esta muda, ya sonòra, sempre que siga etimológica: *Quant*, *qual*, *queixa*, *qui*, *quina*, *eqüestre*, *seqüencia*, etc. I farém ùs de la *k* sòlament en paraules estrangeres, com *kan*, *kabila*, *kiòsc*, *kirie*, etc.

R. RR.—Els sòns lingualveolars deuen representarse unes vòltes per *r* sencilla i atres per *rr* doble. Lo sò suau se representa sempre per la *r* sencilla: *Mare*, *mòrt*, *madur*. Lo sò fòrt i prolongat, entre dos vocals, per la *rr* doble: *Tèrra*, *arrivar*, *sèrra*, *prorròmpre*. També se representa este sò per *r* sencilla, en principi de dicció, i quan vaja precedida d' atra consonant: *Raó*, *ram*, *ric*, *rull*, *alrededor*, *enrollar*, *israelita*.

S. SS.—La *s* sencilla te dos sòns en nòstra llengua: el *suau* i el *fòrt*.

Representa 'l suau: primer, entre dos vocals: *casa*, *ca-*

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

misa. ròsa, còsa; según, en mig de dicció, darrere de *l, n, r, t: Colse, ènsa, albarser, arsènic, butsa;* tercer, entre vocal i *h: Fesho, disho, deshonor.* Te lo sò fòrt: primer, en principi y fi de dicció: *segar, gloriós;* según, en mig de dicció: quan no está entre dos vocals: *Escala, capsa, inscriure;* tercer, entre dos paraules, pero sòlament en les compòstes de formació vulgar: *parasòl, resòl, resonancia, resentir,* etc.

Escriurém dos *ss* representant lo sò fòrt també: primer, en les paraules que pòrten este doble signe, en lo seu origen; *Missa, massa, vassall, gròssa, espessa, essència, necessari, passió, certissim, abadessa, princessa,* etc.; según, en les paraules compòstes de *bis* i *dis*, quan lo según component comença per *s: Bissecció, bissilaba, disseminar, dissòldre;* Tercer, per l' assimilació d' una *d* o d' una *r: Assegurar, assaonar, bossa, endossar, mossegar, atravessar,* etc.

X.—Esta consonant servix, en primer llòc, per a representar lo sò prepalatal fricatiu sòrt, i menys en principi de dicció, va sempre precedida d' una *i: Caixa, madeixa, deixar, fluix, Xátiva, xabega, xaròp,* etc.

Representa, així mateix, lo doble sò de *ks* en mig i fi de dicció: primer, en les paraules compòstes de la preposició *ex: Exacte, exòtic, extèrn, extraure;* según, quan es originaria d' atres paraules de la llengua mare: *pròxim, máxim, flexió, taxatiu,* etc.; tercer, en paraules derivades de les grec-llatines, com *Sintáxis, lèxic, axioma, ortodox.*

Te lo sò de *k* sòlament davant de les sílabes *ce-ci: Excelent, excedent, excèls, excitar,* etc.

Deu evitarse l' abús de la substitució de *ex* per *es*, no escrivint may *espèrt* per *expèrt; estraure* per *extraure:* lo mateix qu' escriure *ex* en llòc de *es*, en *espontani, escodrinyar, escrùpol,* etc. per vindre dita sílaba d' una *s* inicial i no de la preposició *ex.*

I. Y.—No hi ha que confòndre la *i* llatina ab la *y* grè-

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

ga; la primera es vocal, mentres que la segona es consonant. Aquella pòt formar per sí mateixa, sílaba sancera, mentres qu' esta necessita sempre l' auxili d' una vocal, per a pronunciarse. Per lo tant, usarém la *y* grèga sempre que desempenye funcions de consonant: *duya*, *feya*, *veya*, *naya*, *fòya*, *esglayar*, *yuca*, etc.

A la fi de dicció precedida de vocal, fa l' ofici de semiconsonant: *Espay*, *may*, *remey*, *convòy*, *rey*, *grey*, *esglay*, etc.

I usarém la *i* llatina sempre que faça l' ofici de vocal: *Isabel*, *imá*, *raim*, *veí*, *genuí*, *juí*, etc. Per consegüent la conjunció copulativa provinent de *et*, i després *e*, deu escriures *i* i no *y*.

Z.—Encara qu' esta consonant no perteneix pròpiament a nòstre alfabet, devem usarla en algunes paraules exòtiques com *zodíac*, *zona*, *zinc*, *Nazaret*, *Zacaríes*, etcétera.

CAPITOL III

Dels signes ortográfics

Son signes ortográfics cèrtes figuretes que representen, en l' escritura, la divèrsa pronunciació, les pauses i demés particularitats del llenguage.

Els signes ortográfics de major importancia son:

L' *accent*, la *dièresis*, la *cedeta* i l' *apòstrof*.

En valenciá deuen usarse dos accents, nomenats, *accent agut* i *accent grave*, a fi de distinguir els dos sòns diferents que tenen la *e* i la *o*. L' agut s' indica de dreta a esquèrra i el grave d' esquèrra a dreta.

Farém ús de l' accent grave rònegament per a la *è* i la *ò* obèrtes; en los demés casos, l' accent agut. Eixemples

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

d' accent grave: *cèl*, *canèla*, *concèrt*, *còsa*, *estòc*, *compòndre*. Eixemples d' accent agut: *fácil*, *procés*, *cosí*, *dónali*, *importú*.

Quan dos paraules sòlament es distinguixen per lo sò obèrt o tancat de la *e* o de la *o*, será pròu accentuar la que pòrta lo sò obèrt: deu, dèu; set, sèt; molt, mòlt; dona, dòna; son, sòn, etc.

I per a distinguir les paraules *homònimes*, es posará l' accent agut a la de major importancia: *Té*, substantiu, *te*, pronòm; *bé*, substantiu, *be*, advèrb; *sè*, vèrb, *se*, pronòm, etc.

La *dièresis* se pòsa damunt de la u per a indicar que es sonora, seguida de *e*, *i*, i precedida de *g* o *q*: *Llengües*, *argüidor*, *eqüestre*, *seqüència*.

La *cedeta* es una especie de *c* menuda que s' escriu debaix de la c (ç), a fin de donar a esta consonant lo sò de *s* davant de a, o, u: *plaça*, *lliçó*, *vençut*, *feliç*, *llanç*, *març*, etc.

Apòstrof no es atra còsa que una cometa posada en la part superior, per a indicar l' elisió d' una vocal.

En valenciá hi ha dos classes d' elisió: la *dirècta* i *l' invèrsa*.

En la primera, la paraula elidida s' unix a la següent i l' apóstrof s' escriu davant: *L' angel*, *l' hòme*, *l' història*. En l' elisió invèrsa, per lo contrari, la paraula elidida s' unix a la precedent, i per aixó, l' apòstrof s' escriu darrere: *Tu 'l farás caure*. *Yo 't donaré pròves*.

Farèm us de l' elisió: Primer, En les formes de l' article *el* i *la*: L' *impèri*, l' *anima*, l' *honor*, l' *herba*. Segón. En les formes pronominals complementaries, quan precedixen als vèrbs: *M' oferixc*, *t' alces*; *s' amaga*. Tercer. En la proposició *de*: *D' açó i d' allo*; *d' ell i d' ella*; *d' ací i d' allí*. Quart. En la partícula *que*, quan es conjunció, may quan es pronòm relatiu: *Desige qu' ell vinga*; *crec qu' ella no tardará*. Quint. En los pronòms complementaris, precedits

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

de les partícules *si* o *no: si 'l vòls, no 't canses d' esperarlo.*

Quan caben les dos classes d' elisió, es preferible la dirècta a l' invèrsa: *Tu l' òus*, i no, *tu 'l ous.* I quan puga ferse l' elisió i la contracció es preferíx aquella a esta: *Ell me l' oferix*, i no *ell mel oferix.*

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

TERCERA PART

MORFOLOGÍA

Definició.—Morfología es la part de la Gramática que té per objècte l' estudi de les formes que prenen les paraules, aisladament considerades, en l' oració gramatical.

Divisió.—Les distintes agrupacións de paraules que formen nòstra llengua, pòden reduirse a nòu, i son: el *nòm substantiu*, el *nòm adjectiu*, l' *article*, el *pronòm*, el *vèrb*, l' *advèrb*, la *preposició*, la *conjunció*, i l' *interjecció*.

CAPITOL I

Del nòm substantiu

Definició i divisió.—Nòm substantiu es tota paraula que, pròpia o figuradament, nos dona l' idea d' un ser. Es dividix en *pròpi*, *comú*, *colectiu*, etc. Es nòm pròpi el que sòlament convé a un ser determinat: *Deu*, *Jaume*, *Chúquer*. Comú el que convé a molts sers de la mateixa especie: *Hòme*, *animal*, *tèrra*, etc. I colectiu el que representa a nòstre esperit l' idea de mòlts sers compresos en una mateixa paraula: *Multitut*, *arbreda*, *eixèrcit*.

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

Gènero del substantiu.—Gènero del nòm es l' accident gramatical en virtut del qual expressem el sexo dels animals; al mateix temps, la manera de personificar les còses inanimades, per mig de l' analogía fonètica de les terminacións. Tres son els gèneros: *masculí*, *femení* i *neutre*.

Formació del gènero.—El gènero se forma, afegint una *a* al masculí: *Pastor-pastora; porter-portera*. I si 'l masculí acaba en consonant, es sustituix per dita *a: Mestre-mestra*. Quan el masculí acaba en consonant fòrta se canvia en suau: *Amic-amiga. Llop-lloba*. En atres s' afig la terminació essa, i si acaben en e, esta desapareix: *Clavari-clavariessa. Alcalde-alcaldessa*. I en no pòcs casos s' expressa 'l gènero usant diferent paraula: *Pare-mare. Gèndre-nòra. Marit-muller. Bòu-vaca*, etc.

Coneiximent del gènero.—De dos maneres podem coneixer el gènero: Per la *significació* i per la *terminació*. Per la significació son masculíns, en general, els nòms de varons i animals mascres, ab els de dignitat, oficis, professions i estats pròpis de varó: *Vicènt, cavall, barber, fadrí*. Son aximateix, masculíns els nòms dels díes de la semana, estacions de l' any, ab els de vents i de rius: *Dilluns, giner, estiu, turia, llebeig*, exceptuant *primavera, Tramontana* i *brissa*, que son femenins.

I son femenins per la seua significació els noms de dònes i animals femelles, ab els de dignitats, oficis, professions i estats pròpis de la dòna: *María, egüa, princessa, modista, fadrina*, etc.

Terminació genèrica.—Son masculins per la terminació: Primer. Els acabats en *e, i, o, u* átones: *pòble, ciri, carro*. Excepcions: *classe, image, llebre, torre, tribu*, etc. Segón. Els acabats en qualsevol vocal tònica o aguda: *Pá, fí, llegó*. Excepcións: *Má* i els verbals en *ó*, com *Lliçó, passió*, etc. Tercer: Els terminats en *au, eu, iu, ou: clau, riu, plòu*. Excepcións: *Creu, nau, neu, pau, veu*, etcétera. Quart. Els acabats en consonant, ab no pòques excepcións que l' us fará coneixer.

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

I son femenins, per regla general, els terminats en *a* átona: *Taula*, *capçana*, *pòrta*. Excepcións: *día*, *cometa*, *planeta*, *dilema*, etc.

Es consideren com neutres tots els adjectius substantivats: lo *bò*, lo *just*, lo *tèndre*, etc.

Formació del plural.—El plural dels nòms valencians se forma afegint una *s* al singular: *Llibre-llibres*, *nit-nits*.

Observacións.—Primera. Si 'l nòm termina en *a*, esta se canvia en *e*: *casa-cases*. *Dòna-dònes*. Segona. Els acabats en *ca*, *ça*, *ga* i *ja*, canvien estes sílabes en *ques*, *ces*, *gues* i *ges*: *Forca-forques*, *plaça-places*. *Formiga-formigues*. *Plaja-plages*. Tercera. Els terminats en *ç*, *s*, *x*, *st*, *xt*, afigen un *o* entre estes consonants i la *s* característica del plural: *Braç-braços*. *Nas-nasos*. *Peix-peixos*. *Test-testos*. *Text-textos*. I els terminats en *ig*, uns canvien estes lletres en *j* i atres en *ch*: *gòig-gòjos*. *Despaig-despachos*. Quart. Els acabats en vocal tònica recuperen la *n* originaria: *Pá-pans*. *Ví-vins*. *Perdó-perdóns*. Atres recuperen també dita *n*, encara que no terminen en vocal tònica, com: *Hòme-hòmens*. *Vèrge-vèrgens*. *Orde-ordens*.

Hi han nòms que no varíen de singular a plural, com: *Algeps*, *temps*, *tèsis*. Algúns s' usen sòlament en plural: *Anals*, *esponsals*, *exèquies*, *anganells*, i atres careixen de plural: *caritat*, *Teología*, *cristianisme*, *calç*, *pòls (la)*, etc.

CAPITOL II

Del adjectiu

Definició y divisió.—L' adjectiu es una part variable de l' oració que s' unix al substantiu per a calificarlo o determinarlo. D' aci les dos classes d' adjectius: *Calificatíus* i *determinatíus*. Estos últims se subdividixen en *possessíus*, *demostratíus*, *numerals* e *indefinits*.

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

Calificatius: formació del feminí.—El femení dels adjectius se forma, per regla general, afegint una *a* al masculí: *Novell-novella. Necessari-necessaria. Fals-falsa.* Si 'l masculí termina en *e*, esta desapareix en femení: *Pòbre-pòbra. Rècte-rècta.* I si terminen en *a*, *l* o *r*, permaneixen invariables: *Aristòcrata*, *dòcil*, *regular*.

Observacións.—Primera. Dels terminats en *c*, uns conserven esta vocal i atres la canvien en *g*: *Sec-seca. Gròc-gròga.* Segona. Els que terminen en *ig* canvien generalment estes lletres en *j*, i rares vòltes en *ch*: *Òig-òja*, *duig-ducha.* Tercera. Els terminats en *t* la canvien en *d*, per regla general: *Gòrt-gòrda. Sort-sorda. Bort-borda.* Quart. Els acabats en *u* precedida d' atra vocal ab la que forma diptongo, canvien dita *u* en *v*: *Blau-blava. Nòu-nòva.* Quint. Els terminats en vocal tònica recuperen la *n* originaria i els acabats en *s*, en afigen un atra quan ho requerixen la fonètica i l' etimología: *Plé-plena. Espés- espessa.*

Formació del plural.—Les mateixes règles seguixen els adjectius qu' els substantius, en la formació del plural: *Dolç-dolços. Dolça-dolçes. Mig-mijos*, *mija-miges*, etc.

Comparatius i superlatius.—El comparatiu pòt ser de tres maneres: de *superioritat*, d' *igualdat* i d' *inferioritat.*

La superioritat s' expressa per mig de les partícules *mes... que: Vicènt es* **mes** *valent* **que** *Jòrdi.* L' igualdat per mig de *Tant... com*, o *tant de... com: Rafèl es* **tant** *jòve* **com** *Andrèu. Tinc* **tant de** *treball* **com** *el mestre.* I l' inferioritat per mig de *menys... que: L' arròp es* **menys** *dolç* **que** *la mèl.*

El superlatiu pòt ser *absolut* i *relatiu.* L' absolut s' expressa per mig dels advèrbs *molt* i *ben;* i també afegint al possitiu la terminació *íssim-íssima:* **Molt** o **ben** *cèrt-cert***íssim.** I el superlatiu relatiu s' expressa per mig de *mes* precedit de l' article definit: *Antòni es* **el mes** *virtuós de sa casa.*

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

CAPITOL III

Del adjectiu determinatiu

Adjectius possessius.—El adjectiu possessiu es el que va davant del substantiu, indicant la *possessió* o la *pertenència*. Pòden referirse a la primera, a la segona o a la tercera persona, tant del singular com del plural.

Quan es ú sòl el posseedor te les formes següents: *Mon*, *ma*, *mos* i *mes*, per a la primera persona; *ton*, *ta*, *tos* i *tes* per a la segona; i *son*, *sa*, *sos* i *ses* per a la tercera. I quan son varis els poseedors, *Nòstre*, *nòstra* i *nòstres* pera la primera persona; *vòstre*, *vòstra* i *vòstres* per a la segona, i *llur*, *llurs*, per a la tercera. Hi ha que tindre present que, en llòc de *llur*, *llurs* s' usa el *seu*, la *seua*, els *seus*, les *seues*, que son formes pronominals.

Adjectius demostratius.—El adjectiu demostratiu servix per a indicar o senyalar la persona o còsa de que se tracta en lo discurs. Hi han formes, en cada persona per a senyalar la distancia en que s' encontren respècte de nosatros. Les primeres indiquen l' objècte mes próxim a qui parla i son: *este*, *esta*, *estos*, *estes*, Les segones indiquen l' objècte un pòc mes separat i son: *eixe*, *eixa*, *eixos*, *eixes*. I les terceres indiquen l' objècte mes separat. Estes son: *aquell*, *aquella*, *aquells*, *aquelles*.

Adjectius numerals.—Son de dos classes: c*ardinals* i *ordinals*. Els cardinals servixen per a senyalar simplement els substantius que correspònen a esta pregunta: ¿Cuánts n' hi ha? Son els següents:

ú, un, una.	quatre.	sèt.
dos.	cinc.	huit.
tres.	sis.	nòu.

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

dèu.	vintiquatre.	cent.
once.	vinticinc.	cent ú.
dotce.	vintisis.	doscents.
tretce.	vintisèt.	trescents.
catorce.	vintihuit.	quatrecents.
quince.	vintinòu.	cinccents.
setce.	trenta.	siscents.
dèsèt.	trenta ú.	setcents.
dihuit.	quaranta.	huitcents.
dènèu.	cinquanta.	noucents.
vint.	xixanta.	mil.
vintiú.	setanta.	dos mil, etc.
vintidós.	huitanta.	un milló.
vintitrés.	noranta.	un billó, un trilló, etc.

Els ordinals servixen per a senyalar l' orde de les còses respècte al número. Hi han dos classes d' ordinals: uns de formació clássica i atres de formació vulgar.

De formació clássica:

primer.	dècim.	quinquagèsim.
segón.	undècim.	sexagèsim.
tercer.	duodècim.	octogèsim.
quart.	dècim tercer.	nonagèsim.
quint.	dècim quart.	centèsim.
sext.	dècim quint.	milèsim.
sèptim.	vigèsim.	millonèsim, etc.
octau.	trigèsim.	
nono.	quadragèsim.	

Els de formació vulgar es componen del respectiu cardinal i el subfix *í-ena*, i si termina en vocal, se suprimix: De *sis-sisé-sisena*. De *dotce-dotcé-dotcena*.

Adjectius indefinits.—Son adjectius indefinits els que senyalen els objèctes d' una manera vaga, i per lo comú indiquen idea de generalitat. Son els següents:

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

Algú, una-uns-unes.
nengú, una-uns-unes.
atre, atra, atres.
molt, molta, molts, moltes.
pòc, pòca, pòcs, pòques.
tot, tota, tots, totes.
mateix, eixa-eixos-eixes.
el demés, la demés.
sòl, sòla, sòls-sòles.
cada.
cascun, una.
qual, quals.
qualsevòl.
tal, tals.
cèrt, cèrta, cèrts, cèrtes.

CAPITOL IV

De l' article

Definició i divisió.—L' article es una part variable de l' oració gramatical que precedix sempre al nom per a indicar son gènero o número. De tres maneres es en valenciá: *personal*, *definit* e *indefinit*.

Formes de l' article.—El personal s' expresa per les partícules *en*, *na* i *so*. El definit per les formes *el*, *la*, *lo*, *els*, *los* i *les*. I el indefinit per *un*, *una*, *uns*, *unes*.

Gènero de l' article.—Les formes *el*, *els*, *los* i *en* se apliquen al gènero masculí; *la*, *les* i *na* al femení, *lo* al masculí i neutre i *so* al masculí i femení: *El pare*, *la mare*, *lo rar*, *en Pere*, *na Vicènta so Miquèl*.

Nòva divissió.—Respècte a la forma que pren en sa flexió, l' article pòt ser *íntegre*, *elidit* i *contracte: el* (íntegre), *l'* (elidit), *del* (contracte).

Rònegament pòden elidirse les formes *el*, *la* i *els*. I pòden contraures *el* i *els* quan s' enjunten ab les preposicións *a*, *de* i *per: del*, *al*, *pel*, *dels*, *als pels*.

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

Formes integres i contractes

SINGULAR

MASCULÍ		FEMENÍ	
Nom.	El pare.	Nom.	La mare.
Gen.	Del pare.	Gen.	De la mare.
Dat.	Al o per al pare.	Dat.	A la o per a la mare.
Ac.	Al pare.	Ac.	A la mare.
Voc.	Oh pare.	Voc.	Oh mare.
Ab.	Pel pare.	Ab.	Per la mare.

PLURAL

MASCULÍ		FEMENÍ	
Nom.	Els pares.	Nom.	Les mares.
Gen.	Dels pares.	Gen.	De les mares.
Dat.	Als o per als pares.	Dat.	A les o per a les mares
Ac.	Als pares.	Ac.	A les mares.
Voc.	Oh pares.	Voc.	Oh mares.
Ab.	Pels pares.	Ab.	Per les mares.

Formes elidides i contractes

SINGULAR

MASCULÍ		FEMENÍ	
Nom.	L' ángel.	Nom.	L' ánima.
Gen.	De l' ángel.	Gen.	De l' ánima.
Dat.	A o per a l' ángel.	Dat.	A o per a l' ánima.
Ac.	A l' ángel.	Ac.	A l' ánima.
Voc.	Oh ángel.	Voc.	Oh ánima.
Ab.	Per l' ángel.	Ab.	Per l' ánima.

PLURAL

MASCULÍ		FEMENÍ	
Nom.	Els ángels.	Nom.	Les ánimes.
Gen.	Dels ángels.	Gen.	De les ánimes.
Dat.	Als o per als ángels.	Dat.	A les o per a les ánimes
Ac.	Als ángels.	Ac.	A les ánimes.
Voc.	Oh ángels.	Voc.	Oh ánimes.
Ab.	Pels ángels.	Ab.	Per les ánimes.

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

CAPITOL V

Del pronôm

Definició i divisió.—Pronòm es una part variable de l' oració que s' usa en llòc del nòm per a estalviar sa repetició. Se dividix en *personal*, *possessiu*, *demostratiu*, *relatiu* e *indifinit*.

Pronòm personal.—Este pronòm servix per a representar la persona o persones que intervenen en lo discurs. Son tres: de *primera*, de *segona* i de *tercera persona*. Les formes dirèctes son: *yo*, *nosatros*, per a la primera persona; *tu*, *vosatros*, per a la segona, i *ell*, *ella*, *ells*, *elles*, per a la tercera.

Flexió del pronòm personal.—Véges a continuació la flexió completa:

Primera persona

	SINGULAR	PLURAL
Nom.	Yo.	Nosatros.
Gen.	De mi.	De nosatros.
Dat.	A mi, per a mi, me, em, ens.	Per a nosatros, nos, ens, mos.
Ac.	A mi, me, em.	A nosatros, nos, ens mos,
Ab.	Per mi.	Per nosatros.

Segona persona

	SINGULAR	PLURAL
Nom.	Tu.	Vosatros.
Gen.	De tu.	De vosatros.
Dat.	A tu, per a tu, te et.	A vosatros, per a vosatros, vos.

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

Ac.	A tu, te, et.	A vosatros, vos.
Ab.	Per tu.	Per vosatros.

Tercera persona masculina

	SINGULAR	PLURAL
Nom.	Ell.	Ells.
Gen.	D' ell.	D' ells.
Dat.	A ell, per a ell, li, lo.	A ells, per a ells, els, los.
Ac.	A ell, el, lo, ho, heu.	A ells, els, los.
Ab.	Per ell.	Per ells.

Tercera persona femenina

	SINGULAR	PLURAL
Nom.	Ella.	Elles.
Gen.	D' ella.	D' elles.
Dat.	A ella, per a ella, li.	A elles, per a elles, els.
Ac.	A ella, la.	A elles, les.
Ab.	Per ella.	Per elles.

Pronôm reflexiu de tercera persona.—Té les formes *si*, *se* i *es*, i son comunes al singular i al plural. *Si* va ordinariament seguit del pronòm indefinit *mateix*: *De si mateix*, per a *si mateix*, etc.

Pronòms possessius.—Els pronòms possessius indiquen sempre una relació de possessió, de propietat o de pertenència. Son de *primera*, *segona* i *tercera persona*, i van precedits de l' article definit. Quan es ú sòl el posseedor s' usen les formes següents: El *meu*, la *meua*, els *meus*, les *meues* i lo *meu*, per a la primera persona. El *teu*, la *teua*, els *teus*, les *teues* i lo *teu*, per a la segona. I el *seu*, la *seua*, els *seus*, les *seues* i lo *seu*, per a la tercera. I quan son varis els posseedors tenim: El nòstre, la *nòstra*, *els* o *les nòstres* i *lo nòstre*, per a la primera persona: *El vòstre*, *la vòstra*, *els* o *les vòstres* i *lo vòstre*, per a la segona, i llur, llurs comú als dos gèneros, per a

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

la tercera persona. Estes últimes formes han segut, desgraciadament sustituïdes per *el seu*, la *seua*, i per *el de ells*, *la ·" ells*.

Pronòms demostratius.—Estos pronòms servixen per a mostrar o senyalar les persones o còses, indicant a distancia que hi ha entre elles i el que parla o escriu. Tant per al masculí, com per al femeni s' usen les mateixes formes adjectives, o siga: *este*, *esta*, *estos*, *estes*, per a la primera persona; *eixe*, *eixa*, *eixos* i *eixes*, per a la segona; i *aquell*, *aquella*, *aquells*, *aquelles*, per a la tercera. I per el neutre tenim les formes *açò*, *això*, *allò*, per a cascuna persona.

Pronòms relatius.—Estos pronòms son els que fan referència a qualsevòl persona o còsa, nomenada anteriorment. Tenen les formes següents: *Qui*; invariable. *Quin*, ab les formes *quina*, quins, quines. *Que*, invariable. *Qué*, forma neutra i significa: *que còsa*. El *qual*, i els *quals* comú al masculí i femení, i va precedit de l' article definit.

Pronòms indefinits.—Estos son els que senyalen les persones o còses d' una manera vaga e indeterminada.

Son els següents:

Ú, una, uns, unes.
Atre, atra, atres.
Tot, tota, tots, totes.
Algú, alguna, alguns, algunes.
Sòl, sòla, sòls, sòles.
Mateix, mateixa, mateixos, mateixes.
Molts, moltes.
Pòcs, pòques.
Nengú, nenguna.
Cada ú, cada una.
Cascú, cascuna.
Cadascú, cadascuna.
Qualsevòl.
Qual, quals.
Cap.
Res.
Gens.
En=d' ell, d' ella, d' això, etc.

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

CAPITOL VI

Del vèrb

Definició i divisió.—Vèrb es una part de l' oració que expressa l' estat o l' acció de la persona o còsa que servix de subjècte. Es dividix en *auxiliar*, *actiu* i *passiu*.

Vèrbs auxiliars.—El vèrb auxiliar servix per a formar els temps compòsts dels demés vèrbs i els d' ell mateix. Els principals vèrbs auxiliars en valenciá, son: *haver* i *ser*.

Vèrbs actius.—El vèrb se diu actiu quan lo subjècte eixecuta l' acció: pòt ser *transitiu*, *intransitiu* i *passiu*. Es transitiu quan l' acció que eixecuta 'l subjècte passa a un complement dirècte. Intransitiu quan l' acció no passa del mateix subjècte que la produix. I es reflexiu si l' acció del vèrb recau sobre el mateix subjècte que la produix: *Pere ama a sos fills. Vicent dòrm. María es gita.*

Vèrbs passius.—El vèrb es passiu quan lo subjècte no eixecuta l' acció sino que la recibix: *Pau es portat per Antòni.*

Divisió dels vèrbs per raó de l' estructura.—Per raó de la seua estructura, el vèrb pòt ser també *regular*, *irregular*, *defectiu*, *impersonal*, *simple* i *compòst*. Es regular quan no s' aparta del modèl a que perteneix. Irregular quan altera les lletres de la radical. Defectiu quan no té completa la flexió. Impersonal quan careix de persones, o que rónegament s' usa en les terceres persones. Simple quan consta d' un sòl element, i compòst quan está format d' un simple i un prefix: *Traure*, *bestraure*.

Accidents gramaticals del vèrb.—Els accidents gramaticals del vèrb son cinc: *números*, *persones*, *veus*, *mòdos* i *temps*.

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

Els números son dos: *singular* i *plural*. Es singular quan rònegament es ú qui eixecuta l' acció del vèrb: i plural si son dos o mes.

Les persones son tres, i es diuen *primera, segona* i *tercera* persona.

Les veus son dos: *activa* una i *passiva* l' atra. Si 'l subjècte eixecuta l' acció del vèrb, la veu es diu activa i passiva si la recibix: *Pere estudia la lliçó; la lliçó es estudiada per Pere.*

En valenciá tenim sis mòdos: *Indicatiu, subjuntiu, condicional, imperatiu, infinitiu* i *participi.*

Cada mòdo té sos temps corresponents. L' indicatiu ne té huit: quatre simples i atres quatre composts, o siga: el *present*, el *pretèrit indefinit*, el *pretèrit imperfecte*, el *plusquamperfècte*, el *pretèrit definit*, el *pretèrit anterior*, el *futur imperfècte* i el *futur perfècte*.

El subjuntiu ne té quatre: dos simples i dos compòsts: el *present*, el *pretèrit perfècte*, el *imperfècte* i el *plusquamperfècte*.

El condicional ne té dos: ú simple i atre compòst.

El imperatiu sòlament ne té ú: el present.

Divisió dels vèrbs segons el tema.—A tres gròps sòlament pòden reduirse tots els vèrbs valencians: als que pòrten per lletra temática una *a*, als que pòrten la *i*, i als que pòrten una *consonant* o una *u*. Al tema en *a* pertenei-xen els que terminen l' infinitiu en *ar*: *amar*, *gojar*. Al te-ma en *i*, els terminats en *ir*: *ferir*, *ardir*. I als temes en *consonant*, els acabats en *er* o *re*: *coneixer*, *batre*, etc.

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

CAPITOL VII

Flexió dels vèrbs regulars

Tema en a

Mòdo infinitiu

Temps simples	*Temps compòsts*
Present: Ama-r.	Passat: Haver amat.
Gerundi: Ama-nt.	Gerundi: Havent amat.
Participi: Ama-t.	

Mòdo indicatiu

Present	*Pretèrit indefinit*
Ame.	He amat.
Ame-s.	Has amat.
Ama.	Ha amat.
Ame-m.	Havem amat.
Ame-u.	Haveu amat.
Ame-n.	Han amat.
Pretèrit imperfècte	*Pretèrit plusquamperfècte*
Ama-va.	Havía amat.
Ama-ves.	Havíes amat.
Ama-va.	Havía amat.
Ama-vem.	Havíem amat.
Ama-ven.	Havíeu amat.
Ama-ven.	Havíen amat.
Pretèrit definit	*Pretèrit anterior*
Amé.	Hagui amat.
Ama-res.	Hagueres amat.

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

Amá.	Hagué amat.
Ama-rem.	Haguerem amat.
Ama-reu.	Hagueren amat.
Ama-ren.	Hagueren amat.

Pretèrit perifrástic

Vaig amar.	Varem, vaem, o vam amar.
Vares, vaes o vas amar.	Vareu, vaeu, o vau amar.
Va amar.	Varen, vaen, o van amar.

Futur simple

	Futur compòst
Ama-ré.	Hauré amat.
Ama-rás.	Haurás amat.
Ama-rá.	Haurá amat.
Ama-rém.	Haurém amat.
Ama-réu.	Hauréu amat.
Ama-rán.	Haurán amat.

Mòdo subjuntiu

Present

Pretèrit perfècte
Haja amat.
Hages amat.
Haja amat.
Hajam amat.
Hajau amat.
Hagen amat.

Pretèrit imperfècte

Pretèrit plusquamperfècte
Haguera o havera amat.
Hagueres o haveres amat.
Haguera o havera amat.
Haguerem o haverem amat.
Haguereu o havereu amat.
Hagueren o haveren amat.

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

Mòdo condicional

Simple	*Compòst*
Ama-ría.	Hauría amat.
Ama-ríes.	Hauríes amat.
Ama-ría.	Hauría amat.
Ama-ríem.	Hauríem amat.
Ama-ríeu.	Hauríeu amat.
Ama-ríen.	Hauríen amat.

Mòdo imperatiu

	Ame-m nosatros.
Ama tú.	Ame-u vosatros.
Ame ell.	Ame-n ells.

Tema en i

Môdo infinitiu

Temps simples	*Temps compòsts*
Present. Feri-r.	Haver ferit.
Gerundi. Feri-nt.	Havent o haguent ferit.
Participi. Feri-t.	

Mòdo indicatiu

Present	*Pretèrit indefinit*
Feri-xc.	He ferit.
Feri-xes.	Has ferit.
Feri-x.	Ha ferit.
Feri-m.	Havem ferit.
Feri-u.	Haveu ferit.
Feri-xen.	Han ferit.

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

Pretèrit imperfècte	*Pretèrit plusquamperfècte*
Ferí-a.	Havía ferit.
Ferí-es.	Havíes ferit.
Ferí-a.	Havía ferit.
Ferí-em.	Havíem ferit.
Feri-eu.	Havíeu ferit.
Feri-en.	Havíen ferit.

Pretèrit definit	*Pretèrit anterior*
Ferí.	Haguí ferit.
Feri-res.	Hagueres ferit.
Ferí.	Hagué ferit.
Feri-rem.	Haguerem ferit.
Feri-reu.	Haguereu ferit.
Feri-ren.	Hagueren ferit.

Futur simple	*Futur compòst*
Feri-ré.	Hauré ferit.
Feri-rás.	Haurás ferit.
Feri-rá.	Haurá ferit.
Feri-rém.	Haurém ferit.
Feri-réu.	Hauréu ferit.
Feri-rán.	Haurán ferit.

Mòdo subjuntiu

Present	*Pretèrit perfècte*
Feri-xca.	Haja ferit.
Feri-xques.	Hages ferit.
Feri-xca.	Haja ferit.
Ferí-m.	Hajam ferit.
Feri-u.	Hajau ferit.
Feri-xquen.	Hagen ferit.

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

Preterit imperfècte	*Id. Plusquamperfècte*
Feri-ra.	Haguera o havera ferit.
Feri-res.	Hagueres o haveres ferit.
Feri-ra.	Haguera o havera ferit.
Feri-rem.	Haguerem o haverem ferit.
Feri-reu.	Hagueren o havereu ferit.
Feri-ren.	Hagueren o haveren ferit.

Mòdo condicional

Simple	*Compòst*
Feri-ría.	Hauría ferit.
Feri-ríes.	Hauríes ferit.
Feri-ría.	Hauría ferit.
Feri-ríem.	Hauríem ferit.
Feri-ríeu.	Hauríeu ferit.
Feri-ríen.	Hauríen ferit.

Mòdo imperatiu

. . . . .	Feri-m nosatros.
Feri-x tu.	Feri-u vosotros.
Feri-xca ell.	Feri-xquen ells.

Tema en consonante. (Terminació *er)*

Mòdo infinitiu

Present:	Venc-er.	Haver venç-ut.
Gerundi:	Venc-ent.	Haguent o havent venç-ut.
Participi:	Venç-ut.	

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

Mòdo indicatiu

Present	*Pretèrit indefinit*
Venç.	He vençut.
Venc-es.	Has vençut.
Venç.	Ha vençut.
Venc-ém.	Havem vençut.
Venc-eu.	Haveu vençut.
Venc-en.	Han vençut.

Pretèrit imperfècte	*Pretèrit plusquamperfècte*
Venc-ía.	Havía vençut.
Venc-ies.	Havíes vençut.
Venc-ía.	Havía vençut.
Venc-íem.	Havíem vençut.
Venc-ieu.	Havíeu vençut.
Venc-ien.	Havíen vençut.

Pretèrit definit	*Pretèrit anterior*
Venc-í.	Hagui vençut.
Venc-eres.	Hagueres vençut.
Venc-é.	Hagué vençut.
Venc-erem.	Haguerem vençut.
Venc-ereu.	Haguereu vençut.
Venc-eren.	Hagueren vençut.

Futur imperfècte	*Futur perfècte*
Venc-eré.	Hauré vençut.
Veuc-erás.	Haurás vençut.
Venc-erá.	Haurá vençut.
Venc-erém.	Haurém vençut.
Venc-eréu.	Hauréu vençut.
Venc-erán.	Haurán vençut.

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

Mòdo subjuntiu

Present	*Pretèrit perfècte*
Venç-a.	Haja vençut.
Venc-es.	Hages vençut.
Venç-a.	Haja vençut.
Venç-am o venc-ém.	Hajam vençut.
Venç-au o venc-èu.	Hajau vençut.
Venc-en.	Hagen vençut.

Pretèrit imperfècte	*Pretèrit plusquamperfècte*
Venc-era.	Haguera vençut.
Venc-eres.	Hugueres vençut.
Venc-era.	Haguera vençut.
Venc-erem.	Haguerem vençut.
Venc-ereu.	Haguereu vençut.
Venc-eren.	Hagueren vençut.

Mòdo condicional

Simple	*Compòst*
Venc-ería.	Hauría vençut.
Venc-eríes.	Hauríes vençut.
Venc-ería.	Hauría vençut.
Venc-eríem.	Hauríem vençut.
Venc-eríeu.	Hauríeu vençut.
Venc-eríen.	Hauríen vençut.

Mòdo imperatiu

. . . . .	Venç-am nosatros.
Venç tu.	Venç-au vosatros.
Venç-a ell.	Venc-en ells.

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

Tema en u (Terminació *re*)

Mòdo infinitiu

Temps simples	*Temps compòsts*
Present: Bat-re.	Haver batut.
Gerundi: Bat-ent.	Havent o haguent batut.
Participi: Bat-ut.	

Mòdo indicatiu

Present	*Pretèrit indefinit*
Bat.	He batut.
Bat-s.	Has batut.
Bat.	Ha batut.
Bat-ém.	Havém batut.
Bat-éu.	Havéu batut.
Bat-en.	Han batut.
Pretèrit imperfècte	*Pretèrit plusquamperfècte*
Bat-ía.	Havía batut.
Bat-íes.	Havíes batut.
Bat-ía.	Havía batut.
Bat-íem.	Havíem batut.
Bat-íeu.	Havíeu batut.
Bat-íen.	Havíen batut.
Pretèrit definit	*Pretèrit anterior*
Bat-í.	Hagui batut.
Bat-eres.	Hagueres batut.
Bat-é.	Hagué batut.
Bat-erem.	Haguerem batut.
Bat-ereu.	Haguereu batut.
Bat-eren.	Hagueren batut.

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

Pretèrit perifrástic

Vaig batre.
Vares, vaes o vas batre.
Va batre.
Varem, vaem o van batre.
Vareu, vaeu o vau batre.
Varen, vaen o van batre.

Futur simple

Bat-ré.
Bat-rás.
Bat-rá.
Bat-rém.
Bat-réu.
Bat-rán.

Futur compòst

Hauré batut.
Haurás batut.
Haurá batut.
Haurém batut.
Hauréu batut.
Haurán batut.

Mòdo subjuntiu

Present

Bat-a.
Bat-es.
Bat-a.
Bat-am.
Bat-au.
Bat-en.

Pretèrit pefècte

Haja batut.
Hages batut.
Haja batut.
Hajam batut.
Hajau batut.
Hagen batut.

Pretèrit imperfècte

Bat-era.
Bat-eres.
Bat-era.
Bat-erem.
Bat-ereu.
Bat-erem.

Id. Plusquamperfècte

Haguera o havera batut.
Hagueres o haveres batut.
Haguera o havera batut.
Haguerem o haverem batut.
Hagueréu o haverèu batut.
Hagueren o haveren batut.

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

Mòdo condicional

Simple	*Compòst*
Bat-ría.	Hauría batut.
Bat-ríes.	Haríes batut.
Bat-ría.	Hauría batut.
Bat-ríem.	Hauríem batut.
Bat-ríeu.	Hauríeu batut.
Bat-ríen.	Hauríen batut.

Mòdo imperatiu

. . . . .	Bat-am nosatros.
Bat tú.	Bat-au vosatros.
Bat-a ell.	Bat-en ells.

CAPITOL VIII

Flexió dels auxiliars haver *i ser*

Mòdo indicatiu

Present	*Pretèrit indefinit*
Yo he o haig.	Yo he hagut.
Tu has.	Tu has hagut.
Ell ha.	Ell ha hagut.
Nosatros havem.	Nosatros havem hagut.
Vosatros haveu.	Vosatros haveu hagut.
Ells han.	Ells han hagut.
Pretèrit imperfècte	*Pretèrit plusquamperfècte*
Yo havía.	Yo havía hagut.
Tu havíes.	Tu havíes hagut.

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

Ell havía.
Nosatros havíem.
Vosatros havíeu.
Ells havíen.

Ell havía hagut.
Nosatros havíem hagut.
Vosatros havíeu hagut.
Ell havíen hagut.

Pretèrit definit

Yo hagui.
Tu hagueres.
Ell hagué.
Nosatros haguerem.
Vosatros haguereu.
Ells hagueren.

Pretèrit anterior

Yo hagui hagut.
Tu hagueres hagut
Ell hagué hagut.
Nosatros haguerem hagut.
Vosatros haguereu hagut.
Ells hagueren hagut.

Futur imperfècte

Yo hauré.
Tu haurás.
Ell haurá.
Nosatros haurém.
Vosatros hauréu.
Ells haurán.

Futur perfècte

Yo hauré hagut.
Tu haurás hagut.
Ell haurá hagut.
Nosatros haurém hagut.
Vosatros hauréu hagut.
Ells haurán hagut.

Mòdo subjuntiu

Present

Yo haja.
Tu hages.
Ell haja.
Nosatros hajám.
Vosotros hajau.
Ells hagen.

Prefèrit perfècte

Yo haja hagut.
Tu hages hagut.
Ell haja hagut.
Nosatros hajam hagut.
Vosatros hajau hagut.
Ells hagen hagut.

Pretèrit imperfècte

Yo haguera o havera.
Tu hagueres o haveres.
Ell haguera o havera.

Pretèrit plusquamperfècte

Yo haguera hagut.
Tu hagueres hagut.
Ell haguera hagut.

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

Nosatros haguerem o haverem.	Nosatros haguerem hagut.
Vosatros haguereu o havereu.	Vosatros haguereu hagut.
Ells hagueren o haveren.	Ells hagueren hagut.

Mòdo condicional

Simple	*Compòst*
Yo hauría.	Yo hauría hagut.
Tu hauríes.	Tu hauríes hagut.
Ell hauría.	Ell hauría hagut.
Nosatros hauríem.	Nosatros hauríem hagut.
Vosatros haurícu.	Vosatros haurícu hagut.
Ells hauríen.	Ells hauríen hagut.

Mòdo imperatiu

. . . . .	Hajam nosatros.
He tu.	Hajau vosatros.
Haja ell.	Hagen ells.

Mòdo infinitiu

Temps simples	*Temps compòsts*
Present: Haver.	Passat: Haver hagut.
Gerundi: Haguent o havent	Gerundi: Havent hagut.
Participi: Hagut.	

Vèrb ser

Mòdo indicatiu

Present	*Pretèrit indefinit*
Soc.	He segut.
Eres.	Has segut.

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

Es.	Ha segut.
Som.	Havem segut.
Sou.	Haveu segut.
Son.	Han segut.

Pretèrit imperfècte — *Pretèrit plusquamperfècte*

Era.	Havía segut.
Eres.	Havíes segut.
Era.	Havía segut.
Erem.	Havíem segut.
Ereu.	Havíeu segut.
Eren.	Havíen segut.

Pretèrit definit — *Id. perfrástic* — *Pretèrit anterior*

Fúi o fon.	Vaig ser.	Hagui segut.
Fores.	Vares ser.	Hagueres segut.
Fon.	Va ser.	Hagué segut.
Forem.	Varem ser.	Haguerem segut.
Foreu.	Vareu ser.	Haguereu segut.
Foren.	Varen ser.	Hagueren segut.

Futur imperfècte — *Futur perfècte*

Seré.	Hauré segut.
Serás.	Haurás segut.
Será.	Haurá segut.
Serém.	Haurém segut.
Seréu.	Hauréu segut.
Serán.	Haurán segut.

Mòdo subjuntiu

Present — *Pretèrit perfècte*

Siga.	Haja segut.
Sigues.	Hages segut.
Siga.	Haja segut.

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

Sigam.	Hajam segut.
Sigau.	Hajau segut.
Siguen.	Hagen segut.

Pretèrit imperfècte	*Pretèrit plusquamperfècte*
Fora.	Haguera o havera segut.
Fores.	Hagueres o haveres segut.
Fora.	Haguera o havera segut.
Forem.	Haguerem o haverem segut.
Foreu.	Haguereu o havereu segut.
Foren.	Hagueren o haveren segut.

Mòdo condicional

Simple	*Compòst*
Sería.	Hauría segut.
Seríes.	Hauríes segut.
Sería.	Hauría segut.
Seríem.	Hauríem segut.
Seríeu.	Hauríeu segut.
Seríen.	Hauríen segut.

Mòdo imperatiu

. . . . .	Sigam nosatros.
Sigues tu.	Sigau vosatros.
Siga ell.	Siguen ells.

Môdo infinitiu

Temps simples	*Temps compòsts*
Present: Ser.	Pretèrit: Haver segut.
Gerundi: Siguent.	Gerundi: Havent segut.
Participi: Segut.	

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

CAPITOL IX

Vèrbs irregulars dels temes en vocal

Ana-r

Mòdo indicatiu

Present	*Futur*
Vaig o vaigc.	Ani-ré.
Vas.	Ani-rás.
Va.	Ani-rá.
R. (1)	Ani-rém.
R.	Ani-réu.
Vagen.	Ani-rán.

Subjuntiu	*Imperatiu*	*Condicional*
Vaja.	. . . . .	Ani-ría.
Vages.	Ves.	Ani-ríes.
Vaja.	Vaja.	Ani-ría.
R.	R.	Ani-ríem.
R.	R.	Ani-ríeu.
Vagen.	Vagen.	Ani-ríen.

Esta-r

Môdo indicatiu

Present	*Pretèrit definit*
Esti-c.	Esti-guí.
Está-s.	Esti-gueres.
Está.	Esti-gué.

(1) La *r* vol dir que la forma es regular.

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

R.	Esti-guerem.
R.	Esti-guereu.
Están.	Esti-gueren.

Mòdo subjuntiu		Mòdo imperatiu
Present	*Imperfècte*	*Present*
Esti-ga.	Esti-guera.	. . . . .
Esti-gues.	Esti-gueres.	Esti-gues.
Esti-ga.	Esti-guera.	Esti-ga.
Esti-gam.	Esti-guerem.	Esti-gam.
Esti-gau.	Esti-guereu.	Esti-gau.
Esti-guen.	Esti-gueren.	Esti-guen.

Fugi-r

Indicatiu	*Subjuntiu*	*Imperatiu*
Fuig-c.	Fuig-ga.	. . . . .
Fug-es.	Fuig-gues.	Fuig tu.
Fuig.	Fuig-ga.	Fuig-ga ell.
R.	Fuig-gam.	Fuig-gam nosatros.
R.	Fuig-gau.	Fuig-gau vosatros.
Fug-en.	Fuig-guen.	Fuig-guen ells.

Llegi-r

Indicatiu	*Subjuntiu*	*Imperatiu*
Lligc.	Llig-ga.	. . . . .
Llig-es.	Llig-gues.	Llig tu.
Llig.	Llig-ga.	Llig-ga ell.
R.	Llig-gam.	Llig-gam nosatros.
R.	Llig-gau.	Llig-gau vosatros.
Llig-en.	Llig-guen.	Llig-guen ells.

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

Teixi-r

Indicatiu	*Subjuntiu*	*Imperatiu*
Tix-c.	Tix-ca.	. . . . .
Tix-es.	Tix-ques.	Tix tu.
Tix.	Tix-ca.	Tix-ca ell.
R.	Tix-cam.	Tix-cam.
R.	Tix-cau.	Tix-cau.
Tix-en.	Tix-quen.	Tix-quen.

Colli-r

Indicatiu	*Subjuntiu*	*Imperatiu*
Cull-c.	Cull-ga.	. . . . .
Cull-s.	Cull-gues.	Cull tu.
Cull.	Cull-ga.	Cull-ga ell.
R.	Cull-gam.	Cull-gam nosatros.
R.	Cull-gau.	Cull-gau vosatros.
Cull-en.	Cull-guen.	Cull-guen ells.

Tenyi-r

Indicatiu	*Subjuntiu*	*Imperatiu*
Tiny-c.	Tiny-ga.	. . . . .
Tiny-s.	Tiny-gues.	Tiny tu.
Tiny.	Tiny-ga.	Tiny-ga ell.
R.	Tiny-gam.	Tiny-gam nosatros.
R.	Tiny-gau.	Tiny-gau vosatros.
Tiny-en.	Tiny-guen.	Tiny-guen ells.

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

Esmonyi-r

Indicatiu	*Subjuntiu*	*Imperatiu*
Esmuny-c.	Esmuny-ga.	. . . . .
Esmuny-s.	Esmuny-gues.	Esmuny tu.
Esmuny.	Esmuny-ga.	Esmuny-ga ell.
R.	Esmuny-gam.	Esmuny-gam nosatros.
R.	Esmuny-gau.	Esmuny-gau vosatros.
Esmuny-en.	Esmuny-guen.	Esmuny-guen ells.

Tossi-r

Indicatiu	*Subjuntiu*	*Imperatiu*
Tus-c.	Tus-ca.	. . . . .
Tuss-es.	Tus-ques.	Tus tu.
Tus.	Tus-ca.	Tus-ca ell.
R.	Tus-cam.	Tus-cam nosatros.
R.	Tus-cau.	Tus-cau vosatros.
Tuss-en.	Tus-quen.	Tus-quen ells.

Cosi-r

Indicatiu	*Subjuntiu*	*Imperatiu*
Cus-c.	Cus-ga.	. . . . .
Cus-es.	Cus-gues.	Cus tu.
Cus.	Cus-ga.	Cus-ga ell.
R.	Cus-gam.	Cus-gam nosatros.
R.	Cus-gau.	Cus-gau vosatros.
Cus-en.	Cus-guen.	Cus-guen ells.

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

Rosti-r

Indicatiu	*Subjuntiu*	*Imperatiu*
Rust.	Rust-a.	. . . . .
Rust-es.	Rust-es.	Rust tu.
Rust.	Rust-a.	Rust-a ell.
R.	Rust-am.	Rust-am nosatros.
R.	Rust-au.	Rust-au vosatros.
Rust-en.	Rust-en.	Rust-en ells.

Dormi-r

Indicatiu	*Subjuntiu*	*Imperatiu*
Dòr-c.	Dòr-ga.	. . . . .
Dòrm-s.	Dòr-gues.	Dòrm tu.
Dòrm.	Dòr-ga.	Dòr-ga ell.
R.	Dor-gam.	Dor-gam nosatros.
R.	Dor-gau.	Dor-gau vosatros.
Dòrm-en.	Dòr-guen.	Dòr-guen ells.

Mori-r

Indicatiu	*Subjuntiu*	. . . . .
Mui-c.	Mui-ga.	Mòr tú.
Mòr-s.	Mui-gues.	Mui-ga ell.
Mòr.	Mui-ga.	Mui-gam nosatros.
R.	Mui-gam.	Mui-gau vosatros.
R.	Mui-gau.	Mui-guen ells.
Mòr-en.	Mui-guen.	

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

CAPITOL X

Irregulars del tema en consonant i en **u.**

Vind-re (ans *venir)* (1)

Mòdo indicatiu

Present	*Pretèrit definit*
Vin-c.	Vin-guí.
Ven-s.	Vin-gueres.
Vé.	Vin-gué.
Ven-im.	Vin-guerem.
Ven-iu.	Vin-guereu.
Ven-en.	Vin-gueren.

Subjuntiu		Imperatiu
Present	*Imperfècte*	*Present*
Vin-ga.	Vin-guera.	. . . . .
Vin-gues.	Vin-gueres.	Vine tú.
Vin-ga.	Vin-guera.	Vin-ga ell.
Vin-gam.	Vin-guerem.	Vin-gam nosatros.
Vin-gau.	Vin-guereu.	Vin-gau vosatros.
Vin-guen.	Vin-gueren.	Vin-guen ells.

---

(1) Lo mateix se conjuga tindre, ans *tenir.*

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

Respònd-re

Mòdo indicatiu

Present	*Imperfècte*	*Definit*
Respòn-c.	Respon-ía.	Respon-guí.
Respòn-s.	Respon-íes.	Respon-gueres.
Respòn.	Respon-ía.	Respon-gué.
Respon-em.	Respon-íem.	Respon-guerem.
Respon-eu.	Respon-íeu.	Respon-guereu.
Respòn-en.	Respon-íen.	Respon-gueren.

Subjuntiu		**Imperatiu**
Present	*Imperfècte*	*Present*
Respòn-ga.	Respon-guera.	. . . . .
Respòn-gues.	Respon-gueres.	Respòn tú.
Respòn-ga.	Respon-guera.	Respòn-ga ell.
Respon-gam.	Respon-guerem.	Respon-gam nosatros
Respon-gau.	Respon-guereu.	Respon-gau vosatros
Respòn-guen.	Respon-gueren.	Respòn-guen ells.

Cènd-re

Mòdo indicatiu

Present	*Imperfècte*	*Definit*
Cèrn-c.	Cern-nía.	Cern-guí.
Cèrn-s.	Cern-íes.	Cern-gueres.
Cèrn.	Cern-ía.	Cern-gué.
Cern-em.	Cern-íem.	Cern-guerem.
Cern-eu.	Cern-íeu.	Cern-guereu.
Cèrn-en.	Cern-íen.	Cern-gueren.

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

Subjuntiu		Imperatiu
Present	*Imperfècte*	*Present*
Cèrn-ga.	Cern-guera.	. . . . .
Cèrn-gues.	Cern-gueres.	Cèrn tú.
Cèrn-ga.	Cern-guera.	Cèrn-ga ell.
Cern-gam.	Cern-guerem.	Cern-gam nosatros.
Cern-gau.	Cern-guereu.	Cern-gau vosatros.
Cèrn-guen.	Cern-gueren.	Cèrn-guen ells.

Absòld-re

Mòdo indicatiu

Present	*Imperfècte*	*Definit*
Absòl-c.	Absol-vía.	Absol-gui.
Absòl-s.	Absol-víes.	Absol-gueres.
Absòl.	Absol-vía.	Absol-gué.
Absol-vem.	Absol-víem.	Absol-guerem.
Absol-veu.	Absol-víeu.	Absol-guereu.
Absòl-ven.	Absol-víen.	Absol-gueren.

Subjuntiu		Imperatiu
Present	*Imperfècte*	*Present*
Absòl-ga.	Absol-guera.	. . . . .
Absòl-gues.	Absol-gueres.	Absòl tu.
Absòl-ga.	Absol-guera.	Absòl-ga ell.
Absol-gam.	Absol-guerem.	Absol-gam nosatros.
Absol-gau.	Absol-guereu.	Absol-gau vosatros.
Absòl-guen.	Absol-gueren.	Absòl-guen ells.

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

Creu-re

Indicatiu

Present	*Imperfècte*	*Definit*
Cre-c.	Cre-ía.	Cre-guí.
R.	Cre-íes.	Cre-gueres.
R.	Cre-ía.	Cre-gué.
Cre-em.	Cre-íem.	Cre-guerem.
Cre-eu.	Cre-íeu.	Cre-guereu.
R.	Cre-íen.	Cre-gueren.

Subjuntiu

Present	*Imperfècte*	**Imperatiu** *Present*
Cre-ga.	Cre-guera.	. . . . .
Cre-gues.	Cre-gueres.	R.
Cre-ga.	Cre-guera.	Cre-ga ell.
Cre-gam.	Cre-guerem.	Cre-gam nosatros.
Cre-gau.	Cre-guereu.	Cre-gau vosatros.
Cre-guen.	Cre-gueren.	Cre-guen ells.

Deu-re

Indicatiu

Present	*Imperfècte*
De-c.	De-vía.
R.	De-víes.
R.	De-vía.
De-veu.	De-víem.
De-veu.	De-vieu.
R.	De-víen.

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

En tots els demés temps seguix a creu-re. Com deure se conjuguen també beu-re, escriu-re, mòu-re i compòsts d' estos.

Cau-re

Indicatiu

Present	*Imperfècte*	*Definit*
Cai-c.	Ca-ía o queya.	Cai-guí.
R.	Ca-íes o queyes.	Cai-gueres.
R.	Ca-ía o queya.	Cai-gué.
Ca-em.	Ca-íem o queyem.	Cai-guerem.
Ca-eu.	Ca-ieu o queyeu.	Cai-guereu.
R.	Ca-íen o queyen.	Cai-gueren.

Subjuntiu

Present	*Imperfècte*
Cai-ga.	Cai-guera.
Cai-gues.	Cai-gueres.
Cai-ga.	Cai-guera.
Cai-gam.	Cai-guerem.
Cai-gau.	Cai-guereu.
Cai-guen.	Cai-gueren.

Imperatiu

Present
. . . . .
R.
Cai-ga ell.
Cai-gam nosatros.
Cai-gau vosatros.
Cai-guen ells.

Veu-re (i vore)

Indicatiu

Present	*Imperfècte*	*Definit*	*Futur*
Veig o veig-c.	Vey-a.	Viu.	Vo-ré.
R.	Vey-es.	Ve-gueres.	Vo-rás.
R.	Vey-a.	Ve-gué.	Vo-rá.
Ve-em.	Vey-em.	Ve-guerem.	Vo-rém.

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

Ve-eu.	Vey-eu.	Ve-guereu.	Vo-réu.
R.	Vey-en.	Ve-gueren.	Vo-rán.

Subjuntiu	Condicional	Imperatiu
Present	*Imperfècte*	*Simple*	*Present*
Vej-a.	Ve-guera.	Vo-ría.	. . . . .
Veg-es.	Ve-gueres.	Vo-ríes.	Veg-es tú.
Vej-a.	Ve-guera.	Vo-ría.	Vej-a ell.
Vej-am.	Ve-guerem.	Vo-ríem.	Vej-am nosatros.
Vej-au.	Ve-guereu.	Vo-ríeu.	Vej-au vosatros.
Veg-en.	Ve-gueren.	Vo-ríen.	Veg-en ells.

Viu-re

Indicatiu

Present	*Imperfècte*	*Definit*
Vi-xc.	Vi-vía.	Vi-xquí.
R.	Vi-víes.	Vi-xqueres.
R.	Vi-vía.	Vi-xqué.
Vi-vim.	Vi-víem.	Vi-xquerem.
Vi-viu.	Vi-víeu.	Vi-xquereu.
R.	Vi-víen.	Vi-xqueren.

Subjuntiu		Imperatiu
Present	*Imperfècte*	*Present*
Vi-xca.	Vi-xquera.	. . . . .
Vi-xques.	Vi-xqueres.	R.
Vi-xca.	Vi-xquera.	Vi-xca eH.
Vi-xcam.	Vi-xquerem.	Vi-xcam nosatros.
Vi-xcau.	Vi-xquereu.	Vi-xcau vosatros.
Vi-xquen.	Vi-xqueren.	Vi-xquen ells.

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

Òu-re

Indicatiu

Present	*Imperfècte*	*Definit*
òi-xc.	O-ía.	Oi-xquí.
R.	O-íes.	Oi-xqueres.
R.	O-ía.	Oi-xqué.
O-im.	O-íem.	Oi-xquerem.
O-iu.	O-íen.	Oi-xquereu.
R.	O-íeu.	Oi-xqueren.

Subjuntiu

Present	*Imperfècte*
òi-xca.	Oi-xquera.
òi-xques.	Oi-xqueres.
òi-xca.	Oi-xquera.
Oi-xcam.	Oi-xquerem.
Oi-xcau.	Oi-xquereu.
òi-xquen.	Oi-xqueren.

Imperatiu

Present
. . . . .
R.
òi-xca ell.
Oi-xcam nosatros.
Oi-xcau vosatros.
òi-xquen ells.

Fe-r

Indicatiu

Present	*Imperfècte*	*Definit*	*Futur*
Faç o faig.	Feya.	Fiu.	Faré.
Fas.	Feyes.	Feres.	Farás.
Fa.	Feya.	Feu.	Farà.
Fem.	Feyem.	Ferem.	Farém.
Feu.	Feyeu.	Fereu.	Faréu.
Fan.	Feyen.	Feren.	Farán.

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

Subjuntiu		Condicional	Imperatiu
Present	*Imperfècte*	*Simple*	*Present*
Faça.	Fera.	Faría.	. . . . .
Fàces.	Feres.	Faríes.	Fes tu.
Faça.	Fera.	Faría.	Faça ell.
Fèm.	Ferem.	Faríem.	Fem nosatros.
Feu.	Fereu.	Faríeu.	Feu vosatros.
Faccn.	Ferem.	Faríen.	Facen ells.

Poder

Indicatiu		Subjuntîu	
Present.	*Definit*	*Present.*	*Imperfecte*
Puc.	Puguî.	Puga.	Puguera.
Pòts.	Pugueres.	Pugues.	Pugueres.
Pòt.	Puguê.	Puga.	Puguera.
Podem.	Puguerem.	Pugam.	Puguerem.
Podeu.	Puguereu.	Pugau.	Puguereu.
Pòden.	Pugueren.	Puguen.	Pugueren.

Voler

Indicatiu		Subjuntiu	
Present.	*Definit.*	*Present.*	*Imperfècte.*
Vullc.	Vullguí.	Vullga.	Vullguera.
Vòls.	Vullgueres.	Vullgues.	Vullgueres.
Vòl.	Vullgué.	Vullga.	Vullguera.
Volem.	Vullguerem	Vullguem.	Vullguerem.
Voleu.	Vullguereu.	Vullgau.	Vullguereu.
Vòlen.	Vullgueren.	Vullguin.	Vullguerin.

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

Saber i *cabre*

Indicatiu		**Subjuntiu**	
Present		*Present*	
Sé.	Cab.	Sapia.	Capia.
Sabs.	Cabs.	Sapies.	Capies.
Sab.	Cab.	Sapia.	Capia.
Sabem.	Cabem.	Sapiam.	Capiam.
Sabeu.	Cabeu.	Sapiau.	Capiau.
Saben.	Caben.	Sapien.	Capien.

Dir i *Dur*

Indicatiu

Present		*Indefinit*	
Dic.	Duc.	Diguí.	Duguí.
Dius.	Dus.	Digueres.	Dugueres.
Diu.	Dú.	Digué.	Dugué.
Diem.	Duem.	Diguerem.	Duguerem.
Dieu.	Dueu.	Digueren.	Dugueren.
Dien.	Duen.	Digueren.	Dugueren.

Subjuntiu

Present		*Imperfècte*	
Diga.	Duga.	Diguera.	Duguera.
Digues.	Dugues.	Digueres.	Dugueres.
Diga.	Duga.	Diguera.	Duguera.
Digam.	Dugam.	Diguerem.	Duguerem.
Digau.	Dugau.	Diguereu.	Duguereu.
Diguen.	Duguen.	Digueren.	Dugueren.

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

CAPITOL XI

Vèrbs defectius e impersonals

Vèrbs defectius.—En valenciá hi han alguns vèrbs que careixen de cèrts temps i persones o que han segut substituits per atres formes o han canviat lo seu tema per atre diferent.

Anar, es defectiu en los tres presents d' indicatiu, de subjuntiu i d' imperatiu, admitint la rèl *va* en llòc de *an*.

Rebre i *nòure*, sòlament s' usen en infinitiu i en sentit figurat. Rebre, alguna vòlta també s' usa en futur; *Mira que rebrás. No puc nòure en ell.*

Metre, *mòrdre* i *sòldre*, han caigut en desús, i en lo seu llòc s' usen *posar*, *mossegar* i *soltar*.

Seure i *asseure*, han segut substituits per *sentarse* i *tendre*, *fòndre* i *clòure*, apenes se veuen usats.

Vèrbs impersonals.—Son de dos classes, pròpis e impròpis. Son pròpis els qu' expressen fenòmens atmosfèrics o meteorològics, com *plòure*, *nevar*, *granisar*, *tronar*, *rellampar*, *rellampegar*, *amaneixer*, etc., i els que expressen succés, contingència o conveniència, com *succeir*, *aconteixer*, *caldre*, *convindre*, *semblar*, *pareixer*, *plaure*, etcétera.

Son impròpis els que, siguent omnipersonals, s' usen sòlament en les terceres persones: *es parla* o *se parla*, *es diu* o *se diu*, *es conta* o *se conta*, *es referix* o *se refe-rix*. O en plural, sense les formes pronominals *es* o *se*: *parlen*, *diuen*, *conten*, *referixen*.

Haver, precedit de l' advèrb *hi*, s' usa també com impersonal. En este cas, dit advèrb *hi* no deu contraures ab lo vèrb *haver*.

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

Flexió de Hi haver

Mòdo infinitiu

Temps simples	*Temps compòsts*
Present. Hi haver.	Hi haver hagut.
Gerundi. Hi haguent, o hi havent.	Hi haguent o havent hagut.

Mòdo indicatiu

Pres. Hi ha, hi han.	Pret. ind. Hi ha hagut, hi han hagut.
Pret. imp. Hi havía, hi havien.	Pret. plus. Hi havía hagut, hi havien hagut.
Pret. defin. Hi hagué, hi hagueren.	Pret. ant. Hi hagué hagut, hi hagueren hagut.
Fut. simple. Hi haurá, hi haurán.	Fut. comp. Hi haurá hagut, hi haurán hagut.

Mòdo subjuntiu

Pres. Hi haja, hi hagen.	Pret perf. Hi haja hagut, hi hagen hagut.
Pret. imp. Hi haguera, hi hagueren.	Pret. plus. Hi haguera hagut, hi hagueren hagut.

Mòdo condicional

Simp. Hi hauría, hi haurien.	Com. Hi hauría hagut, hi haurien hagut.

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

CAPITOL XII

Participis

Actius.—Per a formar estos participis s' afig *nt* als temes en *a* i en *i: Canta-r, cantant. Parla-r, parlant. Feri-r, ferint.* Per als terminats en consonant, s' afig la terminació *ent: Verc-er, vencent. Naix-er, naixent. Bat-re, batent. Corromp-re, corrompent.*

Hi han vèrbs que tenen dos formes distintes. Veges els següents:

Trau-re, *traent* i *traguent.* Creu-re, *creen* i *creguent.*

Cau-re, *caent* i *caiguent.* Veu-re, *veent, veget* i *veguent.*

Beu-re, *bevent* i *beguent.* Escriu-re, *escrivint* i *escriguent.*

Mòu-re, *movent* i *moguent.* Absòld-re, *absolvent* i *absolguent,*

Passius.—Per als temes en *a* i en *i,* s' afig una *t* als masculíns, i la sílaba *da* als femenins: Canta-r, *cantat, cantada.* Servi-r, *servit, servida.* En l' escritura no devem contraure la terminació femenina *ada* en *á,* com se fa vulgarment. En los tement en consonant s' afig *ut* al masculí, i *uda* al femení: Venc-er, vençut, vençuda. Bat-re, batút, batuda.

Irregulars.—Dels temes en *i:* Obri-r, *obèrt, obèrta.* Cobri-r, *cubèrt, cubèrta.* Mori-r, *mòrt, mòrta.*

Metre i els seus compòsts fan en *es, essa:* Comet-re, *comés, comessa.* Promet-re, *promés, promessa,* etc.

Tendre, pendre, encend-re i ofend-re, ab los seus compòsts, formen dits participis en *es, esa:* Entend-re, entés, entesa. Encend-re, encés, encesa. Ofend-re, ofés, ofesa, etcétera.

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

Pònd-re fa en *òst*, *òsta*, i veu-re en *ist*, *ista*, lo mateix qu' en tots els seus compòsts: *Pònd-re*, *pòst*, *pòsta*. *Compònd-re*, *compòst*, *compòsta*. Respònd-re, *respòst*, *respòsta*. Dispònd-re, *dispòst*, *dispòsta*. Veu-re, *vist*, *vista*. *Preveu-re*, *previst*, *prevista*.

Clòu-re i fòndre ab los seus compòsts fan en *os*, *osa*: Clòu-re, *clòs*, *clòsa*. Reclòu-re, *reclòs*, *reclòsa*. Fond-re, *fòs*, *fòsa*. Refònd-re, *refòs*, *refòsa*, etc.

CAPITOL XIII

Del advèrb

Abvèrb es la paraula que s' unix al vèrb, al adjectiu i a atre advèrb per a modificar la seua significació. L' advèrb pòt ser calificatiu i determinatiu.

Advèrbs calificatius.—Es calificatiu, quan afècta a l' atribut del vèrb, modificant la seua significació, i respòn a la pregunta: Com? Es forma, per regla general, afigint al primitiu la terminació *ment: facil-facilment*. Si 'l primitiu es variable, en quant al gènero, dita terminació s' afix al femení: modèst, modèsta-modèstament.

També hi ha molts advèrbs que no terminen en *ment*, tals com els següents:

Be.	Despay.	De bell nòu.
Mal.	Arreu.	De be en be.
Així.	De sobte.	De sopetó.
Quasi.	Apressa.	A pols.
Com.	Pòc a pòc.	De bot en bot, etc.

Advèrbs determinatius.—L' advèrb determinatiu es el que modifica la significació del vèrb, expressant alguna de les circumstancies que concorrixen a la seua acció. Com les circumstancies pòdem ser de temps, de llòc, de canti-

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

tat, d' orde, d' afirmació, de negació i de dubte, esta deu ser la divisió dels advèrbs determinatius.

Advèrbs de temps.—Tots estos respònen a la pregunta: quan?, i son:

Ara.	Ans.	Després.	Sempre.	En=d' ací, d' allí.
Adés.	Ya.	Matí.	Encara.	Hi=acá, allí, allá.
Huí.	Pronte.	Anit.	Mentres.	Ara i adés.
Ahir.	Tart.	Abans.	Encara.	A temps.
Demá.	Prest.	May.	Llavóns.	Al present.

Advèrbs de lloc.—Respònen a la pregunta: aón?

On, aón.	Cap a.	Damunt.
Ací.	Lluny.	Avall.
Ahí.	Junt.	Abaix.
Allá.	Baix.	Avant.
Dins.	Dalt.	Arrere.
Fòra.	Amunt.	Prop, etc.

Advèrbs de cantitat. — Respònen a la pregunta: quant?

Quant.	Manco.	Sempre.
Molt.	Pròu.	A vòltes.
Pòc.	Massa.	Apenes.
Tant.	Gens.	Una vegada.
Mes.	Res.	Una vòlta.
Menys.	Bastant.	Etc.

Advèrbs d' orde.—Respònen a la pregunta: en qué orde?

Primerament.	Després.	En fila.
Segonament.	Davant.	A casells.
Darrerament.	Ultimament.	A camades.
Ans.	Finalment.	Etc.
Darrere.	Al revés.	

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

Advèrbs d' afirmació

Si, si fa.
Ya, just.
Be, segur.
També.
Verdaderament.
Cèrtament.
En veritat.
Sense dubte.
De veres, etc.

Advèrbs de negació

No, ni, no fa.
Gens, res.
May, en jamay.
Tampòc, no res.

Advèrbs de dubte

Pòt ser.
Tal vòlta.
Tal vegada.
Acás.
Qui sab.
Es impossible, etc.

CAPITOL XIV

De la preposició

Preposició es una part invariable de l' oración que expressa les relacions que hi ha entre dos paraules en la proposició. Estes relacions pòden ser de propietat, dependència, profit, dany, fi, orige, llòc, temps, mig, mòdo, etc.

Les preposicions pòden ser *simples*, si cònsten d' un sòl element, i *compòstes*, si cònsten de dos o mes elements.

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

Preposicións simples

A.	Dende, desde.	Fins, hasta.
Ab.	Entre.	Per.
Contra.	De.	Sense, sens.
En.	Segóns.	Sobre.

Preposicións compòstes

Per a.	Damunt de.	Prop de.
Cap a.	Davall de.	Per damunt de.
Cara a.	Dins de.	Per baix de.
Front a.	Darrere de.	Per davant de.
Fins a.	De baix de.	Per la vòra de.
Junt a.	Davant de.	Ans de.
Pròxim a.	Després de.	A través de.
Respècte a.	Fòra de.	Etc.
En quant a.	Front de.	

CAPITOL XV

De la conjunció

Conjunció es la paraula que expressa la relació que hi ha entre dos oracions.

Les conjuncions es dividixen, per raó de les relacions que expressen, en *coordinatives* i en *subordinatives*.

Les coordinatives es subdividixen en:

Copulatives: *i*, *e*, *també*, *ni*, *que*.

Disjuntives: *o*, *u*, *ara-ara*, *ya-ya*, *be-bé*, (repetides).

Adversatives: *mes*, *pero*, *no obstant*, *encara que*, *sino*, *ans bé*.

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

Causals: *perque, perqué, puix, puixque, ya que.*

Ilalives: *puix, doncs, i assi, per consegüent, per lo tant, ara be.*

Les subordinatives es subdividixen també en:

Temporals: *quan, mentres, mentrimentres, després que, en quan.*

Condicionals: *si, si no, en tal que, donat que, sempre que.*

Finals: *per, per a que, perque, a fi de que.*

Concessives: *encara que, per mes que, encara quan.*

Comparatives: *com, com si, així, així com, tant, quant, lo mateix, d' atra manera.*

Continuatives: *puix, així que, per lo tant, per conseguènt,* etc.

CAPITOL XVI

Interjecció es una paraula o reunió de paraules que expressen subjectivament els afèctes de l' ánimo.

Per raó de lo seu significat, es dividixen en *interjeccions d' alegría, de dolor, d' extranyea, d' admiració, de silènci, de desig, d' escarni,* etc. I per raó de la seua extructura, en *simples* i *compòstes.*

Interjeccións simples

Ah!	Oh!	Upa!	Pròu!	Silènci!
Ay!	Oy!	Bah!	Arreu!	Jesús!
Hèu!	Ca!	Uf!	Caram!	Brivó!
Hèy!	Au!	Xò!	Capso!	Aném!
Huy!	Ep!	Bò!	Pst!	Escolta!
	Chè!	Vaja!	Arrere!	Vesten!

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

Interjeccións compòstes

Ba, ba!	Jesús María!	Mare de Deu!	Pif paf!
Ya, ya!	Vallgam Deu!	Bon Deu!	Pum pum!
Au, au!	Deu meu!	Mala pèsta!	Ric rac!, etc.

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

QUARTA PART

SINTAXIS

PRELIMINARS

Sintaxis es la part de la gramática que estudia les regles a que deuen subjectarse les relacions expressades per les paraules, en l' oració.

Oració gramatical es l' expressió d' un juí per mig de les paraules.

Els elements essencials de tota oració gramatical, son tres: *subjècte*, *vèrb* i *atribut*.

Subjècte es la paraula que servix d' objècte del juí. Atribut es la paraula que expressa allò que 's diu del subjècte, i vèrb lo que servix per a afirmar que l' atribut convé o no al subjècte: *Deu es just*.

Totes les relacións que les paraules pòden expressar en l' oració, es reduixen a tres:

Primera. Relació de correspondència o de conformitat ab els accidents gramaticals.

Segona. De dependència i subjecció d' unes paraules, respècte d' atres.

Tercera. Relació de l' orde o llòc que cascuna de les paraules deuen tindre en l' oració. D' ací les tres clas-

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

ses de sintaxis, nomenades *Concordancia*, *Règimen i Construcció*.

CAPITOL I

Concordancia

Definició i *divisió*.—Concordancia es la part de la sintaxis que té per objècte estudiar les relacións de correspondència, o de conformitat que tenen els accidents gramaticals en l' oració.

La concordancia es de tres classes: Primera. Entre *determinatiu* i *nòm*. Segona. Entre *nòm* i *adjectiu calificatiu*. I tercera. Entre *vèrb* i *subjècte*.

I. Concordancia *entre determinatiu i nòm*. Esta concondancia es de gènero i número, y te llòc:

a) Entre article i nòm: *El pare*, *la mare*. *els hòmens*, *les dònes*. b) Entre article i pronòm: *El meu*, *la teua*, *els meus*, *les teues*, *el mateix*, *la mateixa*, etc. c) Entre abjectiu determinatiu i nòm: *Mon germá*, *ma cosina*; *eixe palau*, *eixa casa*; *molts bens*, *moltes llágrimes*.

II. Concordancia entre *nòm i adjectiu calificatiu*. Esta concordancia es també de gènero i número, i deu ferse entre nòms i adjectius calificatius variants: *Paper blanc*, *ròba blanca*; *color ròig*, *veta ròja*.

Si l' adjectiu califica a mes d' un nòm singular, concertará en número plural: *El sòl i l' aire son* **profitosos.** I si son de diferent gènero, l' adjectiu concèrta en plural masculí: *El Rey i la Reina son* **caritatius.**

La mateixa concordancia hi ha entre pronòm i adjectiu calificatiu: *El nòstre es* **bò**, *y la vòstra es també* **bòna.**

III. *Concordancia entre vèrb i subjècte*. El subjècte concèrta ab lo vèrb en número y persona: *Ell estudia*, *ella cus*; *ells treballen*, *elles parlen*.

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

Si 'l subjècte está compòst de varis nòms singulars, units per la conjunció *i*, lo vèrb deurá posarse en plural: *Antòni i Pere dòrmen*.

Quan van units per la preposició ab (vulgar *en)*, o per l' expressió *junt ab*, el vèrb concèrta també en plural: *Vicènt, ab sa germana, s' en* van *a missa*.

Si 'ls nòms están colocats formant gradació, el vèrb concèrta ab l' últim sólament: *vòstres interessos, vòstre honor, la mateixa patria vos exigix un sacrifici*.

Si lo subjècte es un colectiu, representat per un advèrb de cantitat, el vèrb concèrta ab lo nòm que servix de complement a dit advèrb: *Massa pecetes infatúen a l' hòme*.

Quan lo subjècte está compòst de varis pronòms personals de diferents persones, per als efèctes de la concordancia, la primera persona té preferència sobre les atres dos, i la segona sobre la tercera, posant lo vèrb en número plural: *Tu, ell i yo cantarem eixa peça*.

Si 'l subjècte del vèrb es un pronòm relatiu, es pòsa en lo mateix número i persona que demane l' antecedent: *L' hòme que hui se riu, demá plorará*.

CAPITOL II

Règimen

Règimen es la part de la sintaxis que estudia les relacions de dependència que tenen unes paraules respècte d' atres, en l' oració.

Les paraules pòden ser *regents* i *regides*. Son regents el nòm, l' adjectiu, el pronòm, el vèrb, l' advèrb i la preposició. I regides, el pronòm, el vèrb i l' advèrb. La conjunció i l' interjecció, ni son regents ni regides.

Complement, que també s' anomena *régimen*, es tota paraula que dependix d' atra.

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

El complement pòt ser dirècte e indirècte. Es dirècte la paraula que dependix immediatament d' atra: *María llig la carta*. En este cas, *carta* es règimen de *llig*.

Complement o règimen indirècte, es tota paraula que dependix d' atra, mijançant alguna preposició, expressa o tácita: *Escric a mon germá: mon germá*, es règimen indirècte de *escric*.

El règimen indirècte es diu *circumstancial*, quan expressa alguna circumstancia de llòc, de temps, de mòdo, de cantitat, etc.: *Lluís llig el diari, tots els díes, en son despaig*.

El règimen dirècte está sempre en acusatiu; el indirècte en acusatiu, genitiu o datiu, i el circumstancial en ablatiu.

Règimen del substantiu.—El substantiu pòt regir a un atre nòm, a un adjectiu o a un vèrb. Els nòms verbals que signifiquen obediència, semblança, agrat, profit, propensió, etc., i els seus contraris, rigen a un atre nòm, per mig de la preposició *a: Obediència* **a** *Deu. Paregut* **a** *blau. Amor* **a** *l' estudi*. Tindrá lo mateix règimen, indicant distancia: *De Valencia* **a** *Xátiva. De Pascua* **a** *Sent Vicènt. De juny* **a** *setembre*.

Rigen a un atre nòm, per mig de la preposició *a*, els que indiquen les relacions: Primer. De *possessió*, *propietat* o *pertenència*, aixi com els d' *orige* i *procedència: Casa* **de** *Jaume. Pedra* **de** *Bocairent*. Segon. Els que indiquen matèria, condició o naturalea d' una còsa: *Barraca* **de** *canyes. Hòme* **de** *talent, Dòna* **de** *corage*. Tercer. Els que indiquen fi o destí d' una còsa: *Pila* **de** *bateig. Casa* **de** *presos*.

Rigen a un atre nòm per mig de la preposició *en:* Primer. Els que indiquen canvi o mudança d' una còsa en atra. *Divisió* **en** *cuatre part. Transformació* **en** *ruïnes*. Segon. Els que indiquen *saber* i *destrea* ab los seus contraris: *Mestre* **en** *Gay saber. Destrea* **en** *lo jòc. Torpea* **en** *lo ball*. Tercer. Els que signifiquen relació de llòc o de temps: *De pòble* **en** *pòble. De mes* **en** *mes*.

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

També s' usen atres preposicions per a expressar este mateix règimen. *Chics* **entre** *hòmes. Carrer* **sense** *eixida*, etc.

Règimen de l' adjectiu.—Rigen a un substantiu, per mig de la preposició *a*, els adjectius que signifiquen *obediència, sumissió, agrat, profit, igualdat, aptitut, pro-pensió, costúm*, etc., ab tots els seus contraris: *Obedient* **a** *la lley. Subjècte* **a** *la mare. Dispòst* **al** *perdó.*

Rigen a un substantiu, per mig de la preposició *de*, els adjectius que signifiquen *abundancia, riquea, carència, orige, descendència, separació, capacitat* i *qualitats morals* i *físiques: Plé* **de** *gracia. Desprovist* **d'** *aliment. Dèbil* **de** *cap. Digne* **de** *lloança*, etc.

Rigen a un substantiu, per mig de la preposició *en*, els que signifiquen *ciència* i *habilitat*, i els seus contraris: *Graduat* **en** *filosofía. Pèrit* **en** *orfebrería. Versat* **en** *contes.*

Rigen a un substantiu, per mig de la preposició *ab*, (vulgarment en), els que indiquen companyía: *L' alegría mesclada* **ab** *penes. Barallat* **ab** *sos parents.*

També pòt regir a un vèrb, per mig de preposició: *Dispòst* **a** *treballar. Desijós* **de** *vindre. Discret* **en** *parlar.*

Finalment pòt regir, aximateix, a un advèrb: *Blanc* **per** *dins, negre* **per** *fòra.*

CAPITOL III

Règimen del vèrb

El vèrb pòt regir al nòm, a un atre vèrb i al advèrb.

Rig al nòm, quan es complement dirècte, per mig de la preposició *a*, o sense cap de preposició. Els vèrbs actius rigen al nòm en acusatiu, per mig de la preposició *a*, quan signifiquen persona o còsa personificada: *Amar* **a** *Deu. Honrar* **als** *vells.* S' omitix dita preposició, en al-

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

guns casos, sobre tot quan el nòm está prés en sentit indeterminat o partitiu: *Buscar bons amics. Trobar dòna faenera.*

Quan el nòm significa còsa i no persona, no dú generalment la preposició *a: Llegir la lliçó. Vore les flòrs.* També hi han casos en que, tractantse de còses, s' usa la preposició *a: Regir* **al** *nòm. Caçar a* **la** *llebre.*

Rigen a un substantiu que servix de complement indirècte, per mig de la preposició a, els vèrbs que signifiquen *agrat, favor, profit, obediència*, etc., i els seus contraris: *Oferir* **a** *Deu les nòstres penes. Explicar la gramática* **als** *chics.*

El mateix règimen tenen els que signifiquen *demanar, pregar, suplicar, pendre, robar, furtar*, etc. *Demanar* **a** *Deu misericòrdia. Furtar els tesòrs* **al** *ric.*

Tenen el mateix règimen quan senyalen el llòc aón es vá: *Anar* **a** *Xàtiva. Tornar* **a** *Valencia.*

Rigen a substantius, per mig de la preposició *de*, cèrts vèrbs pronominals que signifiquen afèctes de l' anima: *Dòldres* **dels** *pecats. Esglayarse* **de** *pòr.*

També rigen a un substantiu, per mig de dita preposició, els vèrbs acusar, absòldre i atres pareguts: *Acusarse* **de** *les faltes. Absòldre* **de** *la pena.*

Rigen a un substantiu, per mig de la preposició *en:*

Primer. Els vèrbs que signifiquen *trasmudança, conversió*, etc. *Convertirse la pau en guèrra.*

Segon. Els que tenen sentit distributiu: *Partir* **en** *quatre troços.*

Tercer. Els que indiquen relació de llòc: *Caure* **en** *lo clòt.*

Quart. Els que signifiquen *esperança, creència, reflexió, comparació: Esperar* **en** *l' atra vida. Fixarse* **en** *l' assunte.*

Rigen a un substantiu per mig de la preposició *ab*, els que indiquen *companyia, mig* o *instrument: Viajar* **ab**

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

bons amics. *Passar el riu* **ab** *una barca*. Encara qu' en estos casos sòl usarse *en*, es mes corrècte *ab*.

Rigen a un substantiu per mig de la preposició *per*:

Primer. Els que indiquen el subjècte, en la veu passiva: *Lo mon fon criat* **per** *Deu*.

Segon. Indicant *fi* o *motiu*: *Treballar* **per** *la patria*.

Tercer. Indicaut llòc, en vèrbs de moviment: *Anar* **per** *mar i* **per** *tèrra*.

Quart. Els que indiquen *canvi*: *Deixar un ofici* **per** *un atre*.

Quint. Els vèrbs *pregar*, *intercedir*, *demanar*, *respòndre*: *Demanen* **per** *tu i* **per** *ton pare*. *Respondré* **per** *ell i* **per** *ella*.

Hi han moltissims vèrbs que demanen un atre vèrb en infinitiu, per mig de la preposició a: *Ell s' afanya* **a** *treballar*. *Resòldres* **a** *vindre*.

També hi han atres vèrbs qu' en rigen a atres en infinitiu per mig de la preposició *de*: *Abstindres* **de** *fumar*. *Avergonyirse* **de** *cantar*.

I no son pòcs els vèrbs qu' en rigen a atres en infinitiu, aximateix, per mig de la preposició *en*: *Convindre* **en** *tornarsen junts*.

Finalment, pòt un vèrb regirne a un atre en infinitiu sense intervindre cap de preposició: *Desijar fer negòci*. *Saber cantar moltes cançons*.

CAPITOL IV

Règimen de l' advèrb i de la preposició

Règimen del advèrb.—Hi han cèrts advèrbs que, en determinades ocasions, exigixen essencialment un complement que sòl ser un nòm o un pronòm, al que rigen per mig de les preposicions *a* o *de*.

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

Alguns advèrbs de mòdo, derivats d' adjectius, conserven lo mateix règimen que tenen estos, açò es: uns rigen *a* i atres *de*. Rigen *a: Relativament*, *proporcionalment*, *anteriorment*, *posteriorment*, *proporcionalment*, etc., perque rigen també *a* els adjectius corresponents, com son: *Relatiu*, *anterior*, *posterior*, *proporcional:* **Relativament a** *l' ensenyança*. **Anteriorment a** *d' açò*.

Atres advèrbs de mòdo rigen *de*, com: *Dependentment*, *diferentment*, *divèrsament*, etc., perque rigen, aixi-mateix, la preposició *de* els adjectius *dependent*, *diferent* i *divèrs*: *Tu òbres* **divèrsament de** *ton mòdo de pensar*.

Rigen també *de* la majòr part dels advèrbs de cantitat. Els mes freqüents son: *Molt* **de**, *pòc* **de**, *pròu* **de**, *massa* **de**, *gens* **de**, *tant* **de**, *mes* **de**, *menys* **de** i *fòrça* **de**: *Molt* **de** *fum*, *pòc* **de** *fòc*.

Molts usen alguns d' eixos advèrbs sense la preposició *de;* mes esta costum no deu ser imitada.

Règimen de la preposició.—La preposició es l' única paraula de l' oració que pòt dirse essencialment regent.

Ella té per objècte exclusiu enllaçar unes paraules ab les atres, senyalant taxativament la relació que correspòn a cascuna d' elles, i servix, al mateix temps, de llaç d' unió d' unes paraules ab atres.

Conegudes ya les relacions expressades per la *a*, per la *de* i per la *en*, vejam les que son pròpies de les demés:

Davant, indica presència en algun llòc: **Davant de** *ta casa*.

Baix, expressa la situació inferior o de dependència: **Baix de** *la taula*.

Ab, senyala relació de companyia, de mig o instrument: passejar **ab** los amics. *Pelar la tarònja* **ab** *la navaixa*.

Cap a, indica 'l llòc aon se dirigix una persona i el punt aon está: M' en vaig cap a Valencia.

Per expressa; primer. Relació de temps o de llòc: Caçar per la nit. Segón. Relació de mig o mòdo: **Per** *la sòca*

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

se puja a l' abre. Tercer. Relació de fi o causa: *Patir per donar gust a Deu*.

Per a deu usarse en lloc de per: Primer. Indicant moviment o direcció cap a un lloc: *Ixc demá* **per a** *Denia*. Según. Senyalant temps determinat: *Vindré* **per a** *Nadal*. Tercer. Indicant el destí que donem a les cóses: *Gòt* **per a** *beure*. Quart. La relació de proximitat d' un fet que ha de vindre: *Está* **per a** *canviarse de pis*.

Segóns. Indica relació de conformitat: *Obrar* **segóns** *la lley*. *Sense* expressa relació de carència: *Está* **sense** *diners i* **sense** *humor*.

Darrere indica continuació de cóses: **Darrere** *l' estiu ve l' otony*.

Fins (hasta) indica relació de fi, de lloc i de temps: *Treballar* **fins** *morir*. Aniré fins a ta casa. No tornaré **fins** *a l' estiu*. La paraula *hasta* en lloc de fins es un pur castellanisme.

CAPITOL V

Construcció

Del article i del substantiu

Construcció es la part de la Sintaxis que estudia l' us i colocació de les paraules en l' oració, i la composició de les oracións en lo discurs. La construcció pòt ser *llògica* o *gramatical* i *figurada*. Es *llògica* o *gramatical*, quan les paraules s' usen i es colòquen segóns les lleys gramaticals; i *figurada* quan eixe us i eixa colocació mes be obedix al gust i a les impressións de l' escritor que a l' orde llògic i gramatical de les paraules.

Article definit. Este article deu usarse, per regla gene-

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

ral, sempre qu' el nòm es pren en sentit determinat, i deu colocarse davant del nòm a qui determina.

Si 'l nòm va precedit d' adjetiu, l' article deurá posarse davant d' este i no davant d' aquell. *Collirém* les *tèndres flòrs del teu jardí.*

La forma *lo* deu usarse: Primer. Davant d' adjetius o participis presos substantivament: *Ell no sab* lo *trist i* lo *cansat que yo estic.* Según. Davant de *millor*, *pijor*, *mateix* i *demés:* **Lo millor** *es estar tranquil. Pense* **lo mateix** *que tu.* Tercer. Davant de *meu*, *teu*, *seu*, usats en lloc de *mon*, *ton*, *son:* **Lo** *meu pare.* **Lo** *teu amic.* **Lo** *seu gèndre.* Quart. Davant de les preposicións *en* i *per* i després de l' adjectiu *tot: En* lo *riu*, *per* lo *carrer. Tot* lo *mon ho diu.*

Omissió de l' article.—Deixarém d' usar l' article: Primer. Davant dels nòms pròpis: *Antòni*, *Vicent*, *Castelló*, *Mongó.* Hi han moltes excepcións que l' us fará coneixer. Según. En los nòms usats en vocatiu: *Vingau*, *amics.* Tercer. En les enumeracións: *Vells*, *jovens i chics tots cridaven a una.* Tercer. Quan hi ha oposició s' omitix en lo según nòm: *Valencia*, **jardí** *d' Espanya.* Quart. En refranys o adages: *Bon abogat*, *mal veí.* Finalment, en atres molts casos que la práctica ensenyará.

Article indefinit.—L' article indefinit *u*, *uns*, *una*, *unes*, s' usa per a representar a ú o varis individuos d' una manera vaga e indeterminada, i precedix sempre al nòm: *Vingué* **un** *hòme i* **una** *dòna als quals no vaig conéixer.*

Construcció de substantiu. –Considerat el substantiu com subjècte, deu colocarse ordinariament davant del vèrb: *Els angels adoren a Deu.* Mes, per les figures d' inversió pòt colocarse també darrere: Primer. Quan comence la frase per una paraula interrogativa. *Aon va Pere?* Segon. Quan es subjècte de *dir*, *referir*, *afegir*, *respòndre*, etcétera. *No es així*, *respongué* **Miquèl.** I en atres molts casos.

Quan el substantiu es atribut de l' oració, deurá colo-

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

carse, generalment, darrere del vèrb: *L' ociositat es la* **mare** *de tots els vicis.*

El substantiu en aposició deurá colocarse sempre dem-prés de la paraula a qui 's referix: *El Chuquer*, **riu** *de la Ribera. El llop*, **terror** *dels rebanys.*

El complement dirècte se pòsa immediatament darrere del vèrb: *Ama a* **Deu** *sobre totes les còses.* Mes si dit completament es l' antecedent d' un pronòm relatiu, deurá precedir al vèrb: *Les* **taronges** *que he comprat son molt dolces.*

Si 'l complement es indirècte, va, generalment, darrere del vèrb: *Dona gust sempre a tos* **pares.**

En la concurrència de dos complements, ú dirècte i l' atre indirècte, aquell va davant d' este, per regla general: *Oferix les* **òbres** *a* **Deu.** Pero si 'l dirècte es mes llarc que l' indirècte, l' eufonía demana que este precedixca a d' aquell: *Oferix a* **Deu** *totes les teues* **òbres.**

Usat com vocatiu, el substantiu pòt colocarse, lo mateix davant que darrer del vèrb. **Fill meu,** *perdona a ton germá*, o *perdona a ton germá*, **fill meu.**

CAPITOL VI

Construcció de l' adjectiu

Adjectiu calificatiu.—L' adjectiu calificatiu pòt representar dos papers en l' oració. Unes vòltes servix d' *atribut* i atres d' *epítet*. Es atribut quan va ab lo vèrb ser: *L' hòme es* **mortal.** I *epítet* quan simplement califica al nòm. *Paper* **gròc,** *sanc* **calenta.**

El llenguage natural i llògic, tendix sempre a colocar l' adjectiu darrere del substantiu a qui califica. El llenguage elevat o remuntat, preferix l' adjectiu d' avant del substan-

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

tiu i l' eufonia exigix, en molts casos que se colòque davant o darrere, segóns l' harmonía de la frase.

Quan el substantiu pòrta complement, deu colocarse ordinariament l' adjectiu davant d' aquell: *La* **negra** *oscuritat de la nit.*

Sant, *santa*, *sants*, *santes*, van també davant del substantiu: **Sant** *Vicent*. **Santa** *Teresa*.

Hi han adjectiu que colocats darrere del substantiu s' usen en sentit pròpi i colocats davant, en sentit figurat:

Un albercòc **matur.** — *Un* **madur** *examen.*
Una dòna **cega.** — *Una* **cega** *confiança.*

Hi han atres adjectius que, variant de llòc, canvien de significació:

Un trage **nòu** (que no está gastat).
Un **nôu** *trage* (atre trage).

Un hòme **pòbre** (que no te bens).
Un **pòbre** *hòme* (de curta inteligència).

Comparatius.—El comparatiu d' igualtat es construíx per mig de les partícules *tant... com*, *tants... com*, *tanta... com*, *tantes... com*, *tant de... com de.*

Si la comparació se fa entre substantius, en lo primer membre, s' usa *tants*, *tanta* o *tantes*, concertant ab lo substantiu, i en lo segón membre, *com* sòlament: **Tant de** *vi* **com d'** *aigua.*

Si la comparació es de qualitat s' usa *tant... com* invariablement. Ell es *tant* piadós *com* ella. I vulgarment sòl ométres *tant* en lo primer membre: *Dolç* **com** la mèl, en llòc de: **tant** *dolç* **com** *la mèl.*

El comparatiu de superioritat s' expressa per mig de

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

mes... que: El lleó es **mes** *valent* **qu'** *el tigre.* Son comparatius sintètics de superioritat *millor* i *major: Yo soc* **major que** *tu, pero tu eres* **millor que** *yo.*

El comparatiu d' inferioritat se construíx per mig de *menys... que: La riquea es* **menys** *útil* **que** *la virtut.* Son comparatius sintètics d' inferioritat *menor* i *pijor: Eres* **menor que** *ton germá, pero ell es* **pijor que** *tu.*

Superlatius. El superlatiu absolut s' expressa per mig de *molt* o *ben* i també pels sufixos *íssim, íssima, íssims, íssimes:* Ton pare es **molt** o **ben** *feliç*, **felicíssim.**

El superlaliu relatiu s' expressa per mig de: el *mes, el menys*, en lo primer membre, i s' usa *de* en lo segón: *Antòni es* **el mes** *discret* **del** *pòble* i **el menys** *parlador* **del** *mon.*

Adjectius possessius.—S' usa *mon, ton, son*, en llóc de *ma, ta, sa*, davant de femenins, quan estos comencen per vocal o per h: **Mon** *ánima*, **ton** *espasa*, **son** *habilitat.*

S' usen les formes pronominals *meua, teua, seua*, en lo cas anterior i quan el nòm comença per *ma, ta, sa: La* **meua** *mare, la* **teua** *tasca, la* **seua** *sanc.*

Quan son varis els posseedors de tercera persona, per a distinguirlos, en quant al gènero, s' afig *d' ell, d' ella, d' ells, d' elles:* Vingueren Vicènt, Maria i son fill d' ell (si 'l fill es de Vicent). En llòc de *son d' ell, son d' ella* pòt usarse el d' ell, el d' ella, etc.: *Vingueren Vicent, Maria i el fill* **d' ell.**

Per regla general devem usar la forma *llur* i el plural *llurs* quan son varis els posseedors de tercera persona: *Antòni, María i* **llur** *pare*, si el pare es de Antòni i de María. La forma *llur* ha segut substituída, sense raó, per les formes *el seu, la seua.*

A vòltes l' article definit substituix al possessiu, com quan diem: *Ell s' ha romput* **el** *braç*, en llòc de **son** *braç.*

Adjectius demostratius.—Estos adjectius precedixen generalment, als substantius que determinen: **Este** *riu*,

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

eixa *casa*, **aquell** *carrer*. En sentit despectiu sòlen seguir al substantiu: *El gos* **este** *no s' en va.*

Adjectius numerals.—Quan sencillament servixen per a contar deuen precedir al substantiu: **Un** *hòme*, **dos** *persones*, **quatre** *taules*. Mes quan els cardinals s' usen en llòc dels ordinals sòlen anar darrere: *Any* **mil nòucents vintiú.**

Hi han molts casos en que dits cardinals s' usen en llòc dels ordinals, com quan s, indiquen les hòres del día: *Es la* **una,** *son les* **quatre;** i en atres moltes frases.

Els ordinals van, ordinariament, davant dels substantius: *El* **primer** *manament de la lley de Deu, es amarlo sobre totes les còses*. No obstant, en les cites, lo mateix que quan s' anomenen soberans, reys i papes. seguixen al substantiu; *Capitol* **segon,** *plana* **quinta**. *Enric* **tercer,** *gregòri* i **Octau.**

Adjectius indefinits.— Generalment deuen colocarse davant dels substantius: **Molta** *devoció*, **pòc** *fervor*.

No obstant, pòden seguir als substantius en molts casos que l' us fará conéixer.

CAPITOL VII

Construcció dels pronòms

Pronòm personal.—El pronòm personal pòt ser subjècte, atribut i coinplement.

Siguent subjècte, va generalment davant del vèrb: **Tu** *escrius, ella canta*. Pòt colocarse darrere, quan la frase es interrogativa o exclamativa i acompanyant a cèrts vèrbs, com *dir*, *repetir*, *afegir*, *respòndre*, etc.: *no es veritat aixó respongué* **ella.**

Així com els pronòms de primera i segona persona pòden omitirse freqüentment, no passa així ab los de la

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

tercera persona. *Se* o *es* s' usen com subjècte en formes tercipersonals: **Se** *diu* o **es** *diu*, **se** *referix o* **es** *referix*.

Tu, en singular i *vosatros* en plural, deuen usarse dirigintse a persones de igual edat, dignitat o condició: *vosté* i *vostés* quan no te lloc el tuteig, i el vèrb se pòsa en tercera persona: **Tu** *te calles:* **vostés** *pòden parlar*.

Vos s' usa també com forma respetuosa, dirigintse a persones d' alta dignitat. **Vos,** *excelentíssim senyor Ministre...*

Quan el subjècte es compòst de varis pronòms i entre ells está el de primera persona singular, esta deu colocarse, per cortesía, en l' últim lloc, corcertant el vèrb en primera persona plural: *Vosatros, éll i yo tornarém a la fira.*

Sempre que les formes pronominals son complements dirèctes deuen precedir al vèrb en indicatiu, subjuntiu i condicional: *Ell* **me** *pòrta per places i carrers.*

En imperatiu i subjuntiu, els pronòms complement seguixen ordinariament al vèrb. *Dis***ho tú.** *Deu vòl enriquir***vos** *de virtuts.*

Les formes *me, te, se, el, els* quan son inclítiques i el vèrb termina en una de les vocals *a, e, i,* sense formar diptongo, pèrden la e i s' afixen al vèrb: *Cánta***m** *una cançó. No puc voret.*

Ho es canvia en *u: porta***u**=porta-ho.

Quan el vèrb comença per *vocal* o per una *h*, s' apostròfen *me, te, el, la, se: Deu* **m'** *ajuda.* Lo mateix passa quan seguix la partícula *en: Yo* **t'** *en donaré.*

Usat el pronòm com complement indirècte, va ordinariament precedit d' una preposició: *Açó no es per a* **mi.**

Les formes *me* o *em*, *te* o *et*, *se* o *es*, *nos* o *mos*, *vos*, *li*, *els* i *los*, s' usen en datiu sense preposició: *Tu* **me** *pòrtes joguets.*

Les formes *me-en*, *te-en*, *se-en*, quan son inclítiques se contrauen en *men*, *ten*, *sen*, i s' apostròfa la e de me, te, se, quan son proclítiques. En el primer cas, van uni-

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

des al vèrb; en lo segon, s' escriuen separades: *Donamen quatre: tu* **m' en** *dones quatre.*

Concurrència de formes complementaries. — En la concurrència de la primera o segona persona ab la tercera, aquelles deuen colocarse davant d' esta: *Si* **me la** *compres*, **te la** *venc.*

Si les dos formes son de tercera persona, el complement indirècte precedix al dirècte: *Si la vòl*, **li la** *donaré.*

En la concurrència de la forma reflexiva i dos formes de tercera persona, precedix la reflexiva; i entre les atres dos, la que represente lo complement indirècte: *per qué emportárseliles?*

Pronòms demostratius.—Totes les formes pronominals demostratives, pòden ser subjèctes, atributs i complements.

Com subjèctes van, generalment, davant del vèrb: *He rebut carta de mos amics*; **estos** *vindrán demá.*

Com atributs van, ordinariament darrere del vèrb: No es eixe, es aquell. I quan son complement, van també, per regla general, darrere del vèrb: *No vullc* **esta,** *preferix* **aquella.**

El article *el*, *la*, *lo*, *els* i *les*, precedint a un relatiu, equival a un demostratiu; lo mateix que si va seguit de la preposició *de: Pendré* **el** *que tu me dones* (aquell que tu me dones). No vullc el d' aci (este), *preferixc* **el** *d' allá* (aquell).

Pronòms possessius.—Estos pronòms van sempre precedits d' article i pòden ser també subjèctes, atributs i complements.

Quan son subjèctes van davant del vèrb, i darrere siguent atribut: **Este** *no es el* **vòstre.** Quan, siguent atribut, el vèrb ser indica propietat o pertenència, s' usa sense article: *Es* **meu,** *es* **teu,** *es* **vòstre.**

S' usen, ordinariament, en lloc dels adjectius possessius: *El meu pare*, *la meua mare*, *el teu llibre.*

Pronòms relatius.—Estos pronòms, ya siguen sub-

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

¡ èctes, ya complements, deuen precedir sempre al vèrb i colocarse lo mes pròp possible del seu antecedent.

La forma *qui*, siguent complement, sempre se referix a persones i deu anar precedit de preposició: *A qui coneixes en este pòble?*

Antigament representava sempre al subjècte de persona; pero hui s' usa *que* en llòc de *qui*: *Els homes* **qui** *amen a Deu;* hui diem: *els homes* **que** *amen a Deu.*

La forma *que* es invariable i pòt referirse als tres gèneros i representar lo mateix persones que còses.

Referintse a persones, representa, hui en día, lo mateix el subjècte qu' el complement; lo mateix succeix quan representa còses.

Qué, unes voltes equival a *quan*, atres a *quant* i no poques a *que classe*: **Qué** *pròp estás!* **Qué** *vi cab en eixa bota?* **Qué** *paper has portat?*

Quin, ab les formes *quina*, *quins* i *quines*. S' usa ordinariament, en sentit partitiu i quan hi ha elecció entre varis objèctes: *De tots els clavells, quin preferixes?*

Qual, pòt ser subjècte o objècte, i va precedit ordinariament de l' article definit. Equival també a les formes *a qui* i *a que*, i en sentit possessiu a les castellanes *cuyo*, *cuya*.

Pronòms indefinits.—La major part d' estos pronòms pòden ser subjèctes, atributs i complements. Son invariables: *quansevòl. cap*, *en*, *gens* i *res*.

El pronòm *en*, es partitiu i equival a *algú*, *un pòc*, *cèrta cantitat*, i també a *d' ell*, *d' ella*, *d' açó*, *d' alló: Teniu clavells?* **ne** *tenim* (alguns pòcs, cèrta cantitat).

En, en frase negativa, sòl anar acompanyat de *gens*, que també té significació partitiva: *No* **ne** *tinc* **gens.**

Res, es també negatiu com *gens;* mes així com este es partitiu, aquell es absolut; el primer inclòu una negació absoluta, gens una negació relativa: *No vullc* **res** (nenguna còsa) *No* **ne** *vullc* **gens** (no vullc d' això de que estem parlant).

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

CAPITOL VIII

Construcció del vèrb i del advèrb

Construcciò dels auxiliars.—Significant estancia en un llòc, si es habitual s' usa *estar*, i si no es habituat *ser: Antòni está en America*, viu allí: *Ta mare* **es** *a missa*.

Haver, *deure* i *tindre*, denòten l' obligació o necessitat de qu' es faça una acció: Haver i tindre, van seguits de la preposició *de:* **Haurém** *de pagar els deutes. Ell* **té** *de vindre hui.* **Devem** *seguir la lley de Deu.* Tindre, pòt dur també *que*; lo mateix que *haver*, usat impersonalment: **Tin que** *parlarte clar*. **Hi ha que** *eixir d' aci*.

Vèrbs transitius.—Estos vèrbs, ademés del subjécte, vòlen un complement dirècte, exprés o tacit, representat per un substantiu o per un pronòm: *Els angels adoren* **a Deu.** *María menja*.

Estos mateixos vèrbs pòden portar, ademés del complement dirècte, atre complement indirècte: *He comprat* **flôrs** *al* **jardiner.**

Vèrbs intransitius.—Estos vèrbs careixen de complement dirècte; mes pòden admetre tota mena de complement indirèctes i circumstancials: *Ell dòrm* **tranquilament totes les nits.**

Vèrbs tercipersonals.—Els que signifiquen fenòmens atmosfèrics, careixen de subjècte, i sòlament s' usen en la tercera persona singular: *Plòu*, *neva*, *tròna*, *rellampega.* Els demés tercipersonals pòden usarse en plural i sòlen portar exprés el subjècte: *Ya amaneix* **el día.** *Hi ha* **molta gent** *en lo carrer*. Els que son tercipersonals accidentalment, pòrten se per subjècte i en plural careixen de subjècte exprés: **Es** o **se** *diu*. *Diuen*.

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

Construcció de l' advèrb.—L' advèrb es coloca, per regla general, darrere del vèrb que modifica: *Tu parles* **massa** *i òbres* **pòc.**

Si l' advèrb es interrogatiu, deurá colocarse al principi de la frase: **Quan** *podrás vindre?* **Aon** *está Deu?*

Si l' advèrb modifica a un adjectiu o a un participi, va sempre davant: **Massa** *curt es el sermó. La porta está* **pròu** *obèrta.*

En la concurrència de varis advèrbs, deurá colocarse també en primer terme l' advèrb de cantitat: *Tú vius* **pròu** *llunt.*

Els de mòdo terminats en *ment*, pòden anar davant o darrere dels de cantitat: *vindrém*, **probablement,** *demá*, o *vindrém demá* **probablement.** Si hi han en una mateixa frase varis advèrbs en *ment*, sòl suprimirse esta terminació en los primers i conservarse rònegament en l' últim. *Has parlat, sábia, fòrta* i *enèrgicament.*

La partícula adverbial *en* o *ne*, qualsevol que siga la seua significació, deu colocarse immediatament davant del vèrb en l' oració simplement expositiva; i si 'l vèrb es reflexiu, se colocará darrere del pronòm: *Yo* **m' en** *torne pronte. Ell* **s' en***recòrda molt a sovint.*

La partícula adverbial *hi*, precedix, en tot cas, al vèrb, i seguix al pronòm reflexiu: *Ya* **m' hi** *veig. No* **m' hi** *trove.*

Quan *hi* va acompanyant de *en* o *ne*, esta partícula precedix sempre: *Quántes taròn*ges *hi ha?* **En hi** *ha quatre.*

La negació se refòrça per mig de *may* i *wes*, i mes encara afegint les dos partícules, a la una: *No ho fará* **mes.** *No cantaré* **may.** *No vindré* **may mes.**

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

CAPITOL IX

Construcció de la preposició i de la conjunció

Preposició.—Com la preposició es una partícula essencialment regent, deu colocarse davant de la paraula regida. *Assentemse* **baix de** *la parra del casal de mos pares.*

Us d' algunes preposicions.—La preposició *a*, deu usarse, sobretot, per a expressar les relacions pròpies del datiu: *Afició* **a** *les arts. Odi* **al** *pecat.* I també davant dels règimens directes de persona: *Amor* **a** *Deu i* **al** *pròjim*, *com* **a** *nosatros mateixos.*

La preposició *de* s' usa moltíssim en nostra llengua, sobre tot, per a indicar les relacións de *propietat*, *possessió* i *pretenència*: *Hereu* **de** *la glòria* **de** *son pare.* També pòt indicar la *causa*, el *motiu*, el *mig*, la *matèria*, l' *orige* i la *procedència*: *Desfallir* **de** *fam. Taula* **de** *vimen. Tarònges* **de** *Carcaixent.*

La preposició *en* servix per a expressar relacións *temporals* i *locals: Això que passá* **en** *atre temps*, **en** *lo castell, no ho recòrde* **en** *este moment.* També pòt indicar relacións *modals*, de *transmudança* i de *distribució: Parlar* **en** *valenciá. El pecador convertit* **en** *just. Tallar* **en** *dos tròços.*

La preposició *ab* (modèrnament *en*) indica, generalment, relació de *companyía;* pero també pòt expressar el *instrument*, el *mig* i el *mòdo:* Passejava ab tos germans. *Començá son discurs* **ab** *un gran crit. Tallar el meló* **ab** *la navaixa.*

La preposició *per* indica *mig, motiu* i la *causa agent*,

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

en les oracións de passiva. *Patixc* **per** *tu*. *El mon ha segut creat* **per** *Deu*. També pòt expressar relacións locals i temporals: *Corría* **per** *lo jardí*. *Ho faré* **per** *tot este any*.

Per a s' usa per a indicar les relacións de *finalitat*, de *conveniència*, *favor*, *dany* o *perjuí*, *finalitat*, *aptitut*, *interés*, *utilitat*, i les contraries: *Apte* **per a** *la guèrra*. *Util* **per a** *sa casa*. *Convenient* **per a** *tots*.

Conjunció.—Com tota conjunció té per objècte principal relacionar les oracións determinant i determinada, deu colocarse, per regla general, entre eixes dos oracións: *Treballe* **perque** *dec treballar*.

Quan s' invertix l' orde en les oracións, la conjunció pòt colocarse al principi de la frase; pero en este cas, cal posarla al cap de l' oració invertida: **Encara que** *tu vingues, no m' alçaré*.

Per regla general, no deurán colocarse al principi de la frase les conjuncións *copulatives*, les *disyuntives* i les *adversatives*. *Treballa* **i** *aprofita el temps*.

Les conjuncións deuen repetirse sempre que ho requerixca la claritat i sentit de la frase: **Ni** *vullc anar a ta casa*, **ni** *que tu vingues a la meua*.

CAPITOL X

De les oracións

Els elements de que còsta una oració i el orde en que deuen colocarse, son molt distints, segóns les classes d' oracións. Per aixó les classifiquem. Primer: Atenent a la naturalea del vèrb, en *substantives* i *atributives*. Segón: Per l' extructura dels termens en *simples* i *compòstes*. Tercer: Per l' expressió del subjècte en *personals* e

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

impersonals. Quart: Per la forma de l' oració en *expositives*, *interrogatives* e *imperatives*.

Oracións substantives i atributives.—Quan l' oració te per còpula al vèrb *ser*, es diu *substantiva*. Esta cònsta de tres elements: *Subjècte*, *vèrb* i *atribut: Deu es just: Deu*, subjècte; *es*, vèrb; i *just*, atribut.

Quan l' oració pòrta per vèrb a qualsevol atre que no siga *ser*, es diu *atributiva*. En oracións passives entra també el vèrb ser, mes com auxiliar sòlament.

Les oracións atributives es diuen *actives* quan l' acció del vèrb passa a un complement dirècte: *Yo ame a Deu*. I passiva si 'l subjècte no mòu l' acció del vèrb, sino que la sufrix: *Deu es amat per mí*.

Les oracións actives es diuen *transitives* si está expressat el complement dirècte; *intransitives* si l' acció del vèrb permaneix en lo mateix subjècte que la produix: *Lluis dòrm*.

Les oracións, lo mateix, substantives que atributives es diuen *segóns* de *substantiu*, d' *activa* o de *passiva*, quan manca atribut o complement dirècte exprés: *Ací fon Tròya. Yo ame. La blasfèmia es castigada*.

Oracións simples i compòstes.—Es diu oració simple quan no conté mes termens qu' els corresponents, segóns sa classe: Tot *hòme es mortal*. Quan tinga mes d' un vèrb o mes d' un complement, l' oració se diu compòsta: **Pere** i **Joan** *estudien la lliçó*.

Oracións personals e impersonals.—Es diuen personals si 'l vèrb está en qualsevòl mòdo personal: *Yo lligc, escric i parle: ella cus, fila i fa calça*. I serán impersonals quan estiga el vèrb en un mòdo impersonal.

Les oracións personals es dividixen en personals *propiament dites*, quan tenen per subjècte a un nòm o a un pronòm que no siga dels relatius; i en *relatives* si 'l subjècte está expressat per un pronòm relatiu: *L' hòme* **que** *treballe, no será viciós*.

Les oracións impersonals pòden ser també de *relatiu*,

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

de *gerundi* o de *participi*, segóns estiga expressat el vèrb: **Amar** *a Deu es un deure de tot cristiá. Ell treballa* **cantant** *mil cançóns.*

Oracións imperatives.—Estes no tenen, ordinariament, exprés el subjècte; i si s' expressa, deu colocarse darrere del vèrb: *Perdona a tos germans.*

Si 'l complement es un pronòm personal, es colòca immediatament darrere del vèrb i afixat a ell: *Creume*; *cántala*; *díguesho.*

Si 'l vèrb acaba en *a*, *e*, *i*, deurán contraures les formes *me*, *te*, *se*, *el*, *els: Cantam* (canta me) *una cançó. Portels* (porte els) *tots a ma casa. Omplil* (ompli el) *ben plé.*

Si 'l complement es la forma neutra *ho*, esta se contrau en *u*, formant diptongo ab la *a*, *e*, *i*: *Cregau* (crega ho) *òbriu* (òbri ho). *Tireu* (tire ho).

I si les formes pronominals *me*, *te*, *se*, concurrixen ab *ne* o *en*, es contrauen d' esta manera: *men*, *ten*, *sen: Donamen* (dona me en). *Tornaten* (torna te en). *Vájasen* (vaja se en).

Quan l' oració imperativa es negativa, els pronòms complements van davant del vèrb i s' apostròfen: *No 'm llaves la cara; no 't cregues això; no 'l vullgues.*

I si *me*, *te*, *se*, concurrixen ab *ne* o *en*, s' apostròfen en esta forma: *m' en*, *t' en*, *s' en: No m' en dones; no t' en vages; que s' en torne.*

Concurrint *li* ab *ne* o *en*, es contrauen en *lin*; i si concurrix ab *ho*, estes dos formes se contrauen en *liu: Que liu dóne; dónelin; que liu prenga; préngaliu.*

Oracions principals, incidentals i subordinades.—L' oració principal, ademés de tindre un caracter complet independent, es la que representa l' idea capital de la frase; l' oració incidental expressa rònegament una circumstancia, mes o menys important, d' algún membre de l' oració principal, o de qualsevol atra. L' oració subordinada, es la que dependix de la principal, siga de tota

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

ella, siga d' alguna de les seues parts. Quan diem: L' estudiant que cumplix son deure, mereix qu' els professors el recompensen: l' oració principal es: *L' estudiant mereix*; l' incidental: *que cumplix son deure;* i la subordinada: *qu' els professors el recompensen.*

Les oracions incidentals es dividixen en *explicatives* i *determinatives*. Les explicatives son les que desenrollen la significació dels termens a que 's referixen, expressant, al mateix temps, alguna de les qualitats pròpies de dits termens, o d' algún ser representat per ells: Una dòna *que es amable, que está ben instruïda*, es una dòna completa.

Les oracions determinatives son les que concreten la significació de la paraula, a la qual es referixen, determinant alguna qualitat que la caracterisa: El camí *que conduix al cèl*, es un camí molt estret.

Les oracions incidentals pòden expressarse, o per mig d' un relatiu, o per mig d' un gerundi. Per mig del relatiu: El llibre *que tu lliges*, es molt instructiu. Per un gerundi: La muller *amant a son marit*, fa la felicitat de la familia. Esta pòt sempre resòldres per relatiu: La muller *que ama a son marit*, etc.

Les oracions subordinades pòden enllaçarse a les oracions de qui dependixen: primer, directament; segon, per mig d' una preposició; tercer, per mig d' una conjunció; quart, per mig d' un pronòm relatiu.

La subordinació es dirècta quan el vèrb subordinat está en infinitiu: Podem *vore als amics;* cal *encendre 'l fòc.*

Sempre que siga una preposició la paraula que servix per a establir la subordinació d' una oració respècte d' atra, el vèrb de l' oració subordinada deu estar també en infinitiu: Demá començarém *a estudiar la lliçó.*

Quan la dependència, en les oracions subordinades vá indicada per mig d' una conjunció, el vèrb pòt estar en qualsevòl forma dels mòdos indicatiu, subjuntiu o condi-

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

cional. Les conjuncions que servixen per a indicar estes relacions, pòden ser condicionals, causals o finals, lo mateix que qualsevòl atra classe de conjuncions o iocucions conjuntives: Escriuríes corrèctament, *si estudiares l' Ortografía*.

I quan la paraula que servix per a establir la dependència entre la principal i la subordinada, es un pronòm relatiu, el vèrb de l' oració subordinada deurá posarse en indicatiu, o subjuntiu, segons expresse un fet possitiu o probable: La mòrt es l' únic mal *que no té remey*; es, tal vòlta, l' aigüa mes bòna *que haja begut en ma vida*.

CAPITOL XI

Construcció figurada

Esta construcció té per objècte colocar les paraules, canviant l' orde gramatical o llògic, a fí de donar més gracia i més energía a l' expressió.

En valenciá es tant o més freqüent esta construcció que la gramatical, perque es la que s' adapta més i millor al carácter dels valenciáns.

A eixes mateixes alteracións de l' orde gramatical, en la colocació de les paraules, nomeném figures de construcció.

Estes figures consistixen en afegir paraules, en suprimirne atres o en canviar sencillament l' orde gramatical. D' ací les tres figures de construcció dites *d' adició*, *de supressió* i *d' inversió*. Encara que pròpiament no hi ha més figures de construcció que les d' inversió, incluím també les d' adició i de supressió, perque, en cèrta manera, alteren, així mateix, la construcció gramatical.

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

Figures d' adició

Les figures d' adició tenen per objècte usar paraules innecessaries, tant per a l' integritat de l' oració, com per l' inteligència del sentit, pero que pòden donar més gracia i més energía a la frase.

No tenim més figura d' adició que 'l pleonasme, que vòl dir sobreabundancia o superfluïtat. No es figura molt freqüent, entre 'ls valencians, a qui plau més la brevetat i energía, que l' ampulositat en l' expressió, per ser més amics dels fruits que de les fulles.

Hi han pleonasmes corrèctes i pleonasmes incorrèctes: es corrècte si la frase resulta més elegant i enèrgica: *Li dic a vosté que això no es veritat.* Per a l' integritat de la frase no era necessari afegir *a vosté;* no obstant, la frase resulta així més elegant i més enèrgica, i, per lo tant, es molt corrècta.

A vòltes l' us del pleonasme es obligatòri per a la claretat de la frase; com per a distinguir el posseedor, en les formes de tercera persona, en que, per no haver més que una forma per a indicar els posseedors, hi ha que afegirse *d' ell, d' ella, d' ells, d' elles:* Son pare d' ell o d' ella, d' ells o d' elles; sa mare d' ell, o d' ella, d' ells o d' elles. Si no pòt haver equivocació per saberse a quí pòt ú referirse, no es deuen usar eixes formes pronominals pleonástiques; pero si pòt haver amfibología, deuen usarse.

Será incorrècte quan no s' afig elegancia ni energía a la frase, com quan es diu: muntar dalt, baixar baix, etc.

Figures de supressió

Les figures de supressió tenen per objècte ometre algunes paraules que, si bé son necessaries per a l' integritat

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

de l' oració gramatical, no ho son per a l' inteligència del pensament.

Les figures de supressió, son: l' *elipsis*, la *zèuma* i la *prolèpsis*.

L' elipsis es la figura de supressió per excelència, perque no hi ha ninguna llengua que no l' use. En virtut d' esta figura, pòden suprimirse totes les paraules. Per lo tant, pòt ometres:

Primer. L' article en totes ses formes: *Hòmens* i *dònes*, *jovens* i *ancians*, tots ixiren per a vorel, a l' estació: *bò* i *barat* s' han barallat; *pobrea* no es *deshonra*.

Segón. El subjècte de tota oració: *Pere canta* i *balla*; açó es: *Pere canta* i *Pere balla*. *Vine*, *púa* i *vesten*; açó es: *tú* vine, *tú* púa i *tú* vesten.

Tercer. L' atribut: *Soc* i *seré* sempre *just*; açó es: *soc just* i *seré* sempre *just*.

Quart. El vèrb: *Llaura bé la vinya* i *l' olivar*; açó es: *llaura bé la vinya* i *llaura bé l' olivar*, i *tindrás bòna collita*.

En moltíssimes frases i adagis vulgars, s' omet el vèrb: Bòn día (Deu vos done un bòn día); salut (que gogeu de salut); Benifato i Confrides, tèrra de lladres; els gossos sòlts, i les pedres lligades.

Quint. El complement dirècte: *Yo cullc i menge cireres (yo cuilc cireres i menge cireres); ella compra i ven dátils (ella compra dátils i ven dátils)*.

Sisé. El complement indirècte: *Açò t' agrada i convé (açó t' agrada i te convé)*.

Seté. L' advèrb: *Gítat i álçat pronte (gítat pronte i álçat pronte); parla i canta fòrt (parla fòrt i canta fòrt)*.

Huité. La preposició: *Es convenient per a hòmens, dònes i chics (per a hòmens, per a dònes i per a chics); ho farém en diners i treball (en diners i en treball)*.

Nové. Subjècte i vèrb: A quí vòls tu mes? *A mos pares*. Qué menges? *Figues*.

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

Dècim. Vèrb i atribut: Quí es eixe? *Yo (soc eixe)*. Quí es diligent? *Ell (ell es diligent)*.

Undècim. Vèrb i complement: Quí pòrta peres? *Mon pare (mon pare pòrta peres)*.

Duodècim. Tots els termens essencials d' una proposició: Ofendrás als amics? *No (yo no ofendré als amics)*.

Hi han moltes ocasións en que l' elipsis no sòlament es admissible, sino obligatòria com imposada per l' us i per les exigències del carácter enèrgic dels valencians. En este cás, deu usarse sempre que 's presente.

Zèuma.—Esta figura consistix en ometre, dins d' una oració, una paraula qualsevòl que no siga vèrb, la qual ha segut empleada o s' empleará en atra oració: *Ta casa es alta i espayosa* (*i es espayosa*). *He vist i tornaré a vore a ton pare (he vist a ton pare*, etc.)

Prolèpsis.—Esta figura té llòc quan s' omet un vèrb per estar sobreentés: Els espanyòls han eixit ya: *uns per a Francia i atres per a Italia*.

Com es veu, tant la zèuma com la prolèpsis no son més que dos casos particulars de l' elipsis.

Figures d' inversiô

Estes figures, que son pròpiament les que constituixen la Sintaxis figurada, tenen per objècte alterar l' orde gramatical en les paraules de l' oració. Si rònegament s' altera l' orde gramatical, les figures se diuen de *transposició;* i si s' altera eixe orde, usant una paraula per atra, es diuen figures de *canvi*.

Les figures de transposició es dividixen en *hipérbato* i *anástrofe;* i les de canvi, en *enálage* i *silèpsis*.

L' hipérbato es la figura d' inversió per excelència, i molt freqüent en valenciá, lo mateix qu' en castellá. Els casos més freqüents d' hipérbato son:

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

Primer. Posposició de subjècte al vèrb: Quán vindrá *ton pare?* Apenes arrivá *Vicènt* a casa, el mamprengué *son germá.*

Según. Posposició del subjècte al atribut: Fon *gran lo meu desengany*. Es molt *bòna la vida del camp.*

Tercer. Posposició del subjècte al complement direc-te: Els disgusts que donen els *fills*, son molt de sentir. Donar llimosna *l' avar* al pòbre, es còsa rara.

Quart. Posposició del mateix subjècte al complement indirècte: Cáiguen en furor damunt d' ell *totes les maldicions* de l' infèrn, ya que blasfemá de Deu. A vegades convenen a l' hòme *les contradiccions.*

Quint. Molts advèrbs sòlen colocarse davant del vèrb: *May* plòra; *pronte* vindrá; *pròu* ne pòrta; *bé* canta; *ací* está; *dalt* júen; *baix* treballen, etc.

Els adjèctius determinatius precedixen, generalment, als substantius: *Mon tio, ma tía, este camp, aquella casa, algún general, cèrta condessa.*

No 's pòt usar l' hipérbato en l' article ni en les preposicions, respècte als nòms que determinen o rigen. Lo mateix passa en les conjuncions, excepció feta d' algunes adversatives i continuatives.

Anástrofe.—Esta figura es una espècie d' hipérbato, que consistix en colocar una paraula regida davant de la regent. Es figura pròu freqüent, sobre tot, en poesía: Eres *de la Marina la mágica* montanya... *De la guèrra* parlarém atre día. *A Frances no li* vages en bromes. Cèrt que *li* done nòsa, etc.

Encara qu' esta figura es molt elegant i molt expressiva no 's deu abusar d' ella, sobre tot, en pròsa.

Enálage.—Consistix esta figura en pendre una paraula per atra; un número, un temps o un mòdo, d' un pronòm o d' un vèrb per atre. Vejám els casos que pòden ocurrir:

Primer. Us de Vosté o Vostés, segóna persona, en

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

llòc de la tercera: *Vosté pòt* vindre quan vullga. M' ha dit que *Vostés* no *estaven* en casa.

Segón. Mateix, que es singular, concèrta en un plural: *Vosatros mateix* diréu la veritat (en llòc de *vosatros mateixos*).

Tercer. S' usa *nosatros* en llòc de *yo:* No pretenim *nosatros* (yo no pretenc) aplanar totes les dificultats.

Quart. Una part de l' oració per atra: Yo no veig *clar* (en llòc d' en claretat) l' assunt. Parla *fòrt* (açó es, *fòrtament*).

Quint. S' usa 'l present pel pretèrit: Ahir el vaig encontrar, i li *dic* (en llòc de li *digui*).

Sisé. El present pel futur: Demá *eixim* (per *eixirém)* de casa a les quatre.

Seté. El futur per l' imperatiu: El dumenge no *eixirás* (no *ixques)* a passejar.

Huité. El matéix futur per subjuntiu: I els fills que *tindrán* (que *tinguen)*, siguen cristianament educats.

Silèpsis.—La silèpsis consistix en concertar les paraules, no segons les regles gramaticals, sino segons el sentit d' elles, açò es, en la concordancia que se diu de sentit.

Les paraules en que, sobre tot, es comet esta figura, son els nòms colectius i les locucions de la mateixa classe: les quals pòden considerarse baix dos aspèctes: baix la forma purament material, i en quant a lo que elles significuen. En lo primer cas, representen l' idea d' unitat; en lo segón, de pluralitat; en lo primer es referixen a un nòm singular, mentres qu' en lo segón equivalen a nòms plurals, per representar l' idea de varis sers.

De manera que si considerém les paraules *multitut*, *exèrcit*, *eixám*, *tropell*, *filada*, *la major part*, etc., com paraules purament materials, no representen més que un número singular; pero si les considerem baix l' aspècte intelectual, l' idea que representen en nòstre esperit ya no es d' unitat, sino de pluralitat. Per lo tant, sempre que considerém eixes paraules baix lo segón aspècte, empleém o

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

fem us de la silèpsis: La *major part* d' hòmens *s' han retirat*. En rigor gramatical, devía dirse: La major part de hòmens *s' ha retirat*. Pero com el sentit es sobrepòsa a la forma material, la concordancia es fa entre les idees, no entre les paraules.

També es comet esta figura, i per la mateixa raó, concertant adjectius o participis masculins en nòms femenins de títols, pero que realment signifiquen nòms masculins: *Vòstra Magestat* (parlant al rey) *es just*; *Vòstra Altessa* siga *servit*; *son Excelència* es molt *compassiu*.

Hi ha, així mateix, concordancia silèptica, o de sentit, en los vèrbs o adjectius, quan concèrten en plural per referirse a varis subjèctes singulars: El Rey, la Reina i el Príncip, *son* molt *feliços*. Gramaticalment devía construirse així: El *Rey es* molt *feliç*, la *Reina es* molt *feliç* i el *Príncip es* també molt *feliç*; pero la brevetat exigix l' us, en este cas, de l' elipsis, per a evitar eixa engorrosa repetició; i com una vòlta feta l' elipsis, l' adjectiu i el vèrb es referixen a tots els subjèctes a la una, d' ací la concordancia obligatòria en plural, per mig de la silèpsis.

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

ÍNDICE

Págs.

A en Gaetá Huguet.. . . 5
Als llegidors d' este Compèndi. 7
Generalitats. 9

PRIMERA PART
Fonètica

Cap. únic.-Sòns vocals, diptongos i consonants. Accents valencians. . . 11

SEGONA PART
Ortografía

Cap. I.-Alfabet valenciá. . 15
Cap. II.-Us de les consonants. 16
Cap. III.-Dels signes ortográfics.. 21

TERCERA PART
Morfología

Definició i divisió. . . . 24
Cap. I.-Del nòm substantiu. 24
Cap. II.-Del adjectiu calificatiu. 27
Cap. III.-Del adjectiu determinatiu. 29
Cap. IV.-De l' article. . . 31
Cap. V.-Del pronòm. . . 33
Cap. VI.-Del vèrb. . . . 36
Cap. VII.-Flexió dels vèrbs regulars.. . . . 38
Cap. VIII.-Flexió dels auxiliars haver i ser. . . 47
Cap. IX.-Vèrbs irregulars del tema en vocal.. . . 52
Cap. X.-Vèrbs irregulars del tema en consonant i en u.. 57

Págs.

Cap. XI.-Vèrbs defectius e impersonals. 66
Cap. XII.-Participis actius i passius. 68
Cap. XIII.-Del advèrb.. . 69
Cap. XIV.-De la preposició. 71
Cap. XV.-De la conjunció. 72
Cap. XVI.-De l' interjecció. 73

QUARTA PART
Sintaxis

Preliminars. 75
Cap. I.-Concordancia.. . 76
Cap. II.-Règimen. . . . 77
Cap. III.-Règimen del vèrb. 79
Cap. IV.-Règimen del advèrb i de la preposició. 81
Cap. V.-Construcció. Del article i del substantiu.. 83
Cap. VI.-Construcció del adjectiu. 85
Cap. VII.-Construcció dels pronòms. 88
Cap. VIII.-Construcció del vèrb i del advèrb. . 92
Cap. IX.-Construcció de la preposició i de la conjunció.. 94
Cap. X.-De les oracions.. 95
Cap. XI.-De la Sintaxis figurada. 99

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

INDICE

Pág.

Cap. XI.-Vida de Ausiàs . . . 65
Cap. XII.-Sus aficiones . . . 68
Cap. XIII.-Sus amores . . . 71
Cap. XIV.-Sus obras . . . 72
Cap. XV.-Su influencia . . . 75
Cap. XVI.-Sus imitadores . . . 76
Cap. XVII.-Concordancias . . . 76
Cap. XVIII.-Reputación . . . 77
Cap. XIX.-Juicios de . . . 79
Cap. XX.-Juicio crítico . . . 81
Cap. XXI.-Del estilo . . . 86
Cap. XXII.-Del lenguaje . . . 89
Cap. XXIII.-Del verso . . . 92
Cap. XXIV.-Conclusión de la . . . 95
Cap. XXV.-De las ediciones . . . 96
Cap. XXVI.-De la Sociedad . . . 99

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

FE D' ERRADES

Encara que ha segut molt gran l' interés dels impressors per a que lo present treball ixquera a llum, ab la menor cantitat possible d' errades, no s' en han pogut evitar algunes, de les quals farém constar rònegament les següents.

Pl.	Lín.	Diu	Deu dir
11	6	y.	i.
11	14	òbliga.	òbriga.
12	13	y.	i.
12	27	exprosió.	explosió.
18	7	consonal.	consonant.
20	11	y.	i.
26	18	Mascres.	Mascles.
29	27	Cuants?	Quants?
31	14	expresa.	expressa.
31	21	divissio.	divisió.
35	15	formen.	formes.
36	11	passiu.	reflexiu.
46	2	van.	vam.
47	11	haríes.	hauries.
60	24	deveu.	devem.
65	6	oien.	oieu.
63	7	oieu.	oien.
64	8	faccn.	facen.
64	21	vullguem.	vullgam.
64	23	vullguin.	vullguen.
64	23	vullguerin.	vullgueren.
68	11	veget.	vegent.
68	21	Terment.	Termens.
71	16	oracion.	oració.
76	30	y.	i.
79	2	hòmes.	hòmens.
84	3	adjetiu.	adjectiu.
85	8	completament.	complement.
86	10	matur.	madur.
87	11	Superlaliu.	Superlatiu.
91	24	quansevòl.	qualsevol.
92	21	complement.	complements.
94	14	pretenència.	pertenència.

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.